

«Мувофиқа шудааст»
Вазири молияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон
С.Начмиддинов
аз 11 декабри соли 2012
№3-12a/5

«Тасдиқ шудааст»
бо Фармоиши Раиси
Кумитаи андози назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 7 декабри соли 2012
№14-Ф

ДАСТУРАМАЛ

«Дар бораи тартиби ҳисоб ва пардохт намудани андоз аз фоида»

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Дастурамал дар бораи тартиби ҳисоб ва пардохт намудани андоз аз фоида (минбаъд – Дастурамал) дар асоси қисми 9 моддаи 158 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, тартиби ҳисоб ва пардохт намудани андоз аз фоида муайян менамояд.

2. Дастурамал супорандагон, тартиби ҳисоб ва пардохт, пешниҳоди ҳисоботи андози фоида ва дигар ҷиҳатҳои андозбандии андози фоида ба таври мукамал муайян менамояд.

2. СУПОРАНДАГОНИ АНДОЗ

3. Супорандагони андоз аз фоида шахси ҳуқуқӣ (ба истиснои шахсоне, ки ҷавобгӯи шартҳои низомҳои махсуси андозбандӣ ҳастанд) ба ҳисоб мераванд.

Филиалҳо ва намояндагони шахси ҳуқуқии резидентӣ ва воҳидҳои алоҳидаи онҳо наметавонанд супорандагони мустақили андоз аз фоида бошанд.

Мисол: Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Дорои» моҳи январи соли 2013 ба қайд гирифта шуд. Чун Ҷамъият дар асоси боби 43 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон супорандаи андози низомии соддакардашудаи андозбандӣ барои соҳибкории хурд ба ҳисоб меравад, аз ин рӯ, дар соли 2013 супорандаи андози фоида шуда наметавонад.

Мисол: Ҷамъияти саҳҳомии нӯшидаи «Осиё» супорандаи андози фоида буда, дар ҳудуди дигар ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон филиалҳо ва намояндагҳои худро дорад. Дар ин мисол, филиалҳо ва намояндагҳои Ҷамъияти саҳҳомии нӯшидаи «Осиё» наметавонанд супорандагони мустақили андоз аз фоида бошанд.

4. Барои мақсадҳои андозбандӣ мутобиқи Дастурамали мазкур ба сифати андозсупоранда ҳамма гуна субъекти хориҷие, ки шахси воқеӣ намебошад ҳамчун корхона баррасӣ мегардад, агар исбот накунад, ки мутобиқи талаботи моддаи 147 Кодекси андоз ба сифати иштирокчии созишномаи соҳибии муштарак баромад мекунад.

Новобаста аз шакли ташкилӣ-ҳуқуқие, ки субъекти хориҷӣ дар давлати хориҷӣ ба қайд гирифта шудааст ва ё ин ки новобаста аз далели ҳамчун шахси ҳуқуқӣ эътироф шудан ё нашудани он дар давлати хориҷӣ, ғайриқонунӣ ё ин ки даромади аз манбаҳои дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифтаи ин субъекти хориҷӣ ғайриқонунӣ, ё ин ки даромади корхонаи хориҷӣ эътироф карда мешавад. Ба истиснои талаботи банди 87 Дастурамал дар ҳолати ғайриқонунӣ ё ин ки даромади гирифтаи шахси воқеии хориҷӣ дар доираи шартномаи шарикӣ оддӣ (шартномаи ғайриқонунӣ муштарак) мутобиқи моддаи 1058 Кодекси гражданин Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда шуда бошад.

3. ОБЪЕКТИ АНДОЗБАНДӢ

5. Барои резидент даромади умумӣ объекти андозбандии андоз аз ғайриқонунӣ мебошад, ки ба маблағи тарҳҳои пешбинишудаи Дастурамали мазкур кам карда мешавад.

6. Даромадҳо, манфиатҳо ва ғайриқонунӣ андозсупоранда дар шакли пулӣ ва моддӣ (ғайримоддӣ), аз ҷумла тамоми воридоте, ки боиси афзоиши дороиҳои софи андозсупоранда мегардад, даромади умумӣ мебошад. Воридоте, ки аз андоз аз ғайриқонунӣ озод аст, ҳамчун даромади умумӣ ба ҳисоб гирифта намешавад.

Даромади умумӣ мутобиқи Дастурамали мазкур афзун шудани манфиати иқтисодӣ дар сурати ворид шудани дороиҳо (маблағи пулӣ, амволи моддӣ ва ғайримоддӣ) аз таҳвили молҳо (ичро қор ва хизматрасонӣ) ё ин ки иҷрои ӯҳдадорӣҳо (ҳисоббаробаркунӣ), ки арзиши ҳолиси дороиҳои андозсупорандаро зиёд мекунад, доништа мешавад. Даромади ғайриқонунӣ ва амалиёти андозсупоранда низ ҳамчун даромади умумӣ доништа мешавад.

а) ба даромади ғайриқонунӣ ва амалиёти андозсупоранда инҳо дохил мешаванд:

-ҷаримаҳо, ғайриқонунӣ, пушаймонаҳо аз натиҷаи вайрон шудани шартҳои созишномаҳо аз ҷониби қарздорон эътирофшуда, инчунин бо тариқи судӣ муқарраршуда;

-дороиҳои ройгон, аз он ҷумла аз иштирокдорон (саҳҳомон), ё ин ки тӯҳфа гирифташуда, ки арзиши амволи ройгон гирифташуда дар асоси нарҳҳои бозорӣ дар лаҳзаи гирифтани муайян карда мешавад;

-маблағи аз ҳисоби пӯшонидани зарари ҳисоббаробаршудаи аз ҷониби қарздорон эътирофшуда, инчунин бо тариқи судӣ муқарраршуда;

-ғайриқонунӣ солҳои пешина, ки дар соли ҳисоботӣ ошкор карда шуд;

-маблағи қарзҳои кредиторӣ ва депонентӣ, ки ҳангоми аз ҳисоби муҳосибӣ ҳамчун қарзҳои беарзиш баровардани онҳо мӯҳлати даъво гузаштааст;

-фарқияти мусбии қурби асъори милли ва азнавнархгузори асъори хориҷӣ, қарзҳои дебитории бо асъори хориҷӣ қайдшуда;

-фоизҳои дар асоси шартномаи қарзӣ ва гарав бадастомада;

-маблағи иҷора, роялти ва дигар шаклҳои мукофотпулӣ барои ҳуқуқи истифодабарӣ.

б) барои мақсадҳои Дастурамали мазкур даромадҳои зерин ҳамчун даромади умумӣ эътироф карда намешаванд:

- аксизҳо, андоз аз фурӯши алюминии аввалия;

-маблағи гирифтаи андозсупоранда дар асоси шартномаҳои комиссияӣ, фармоишӣ ва дигар шартномаҳои шабех, ки ба истиснои маблағи мукофотпулӣ ва ҷуброни хароҷоти комиссиянер ба манфиати комитент, принципал пардохт карда мешавад. Дар сурати риоя нашудани талаботи конунгузори граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати шартномаҳои мазкур ё ин ки мазмуни шартномаҳо ба шакли он мувофиқат накунад, мақомоти андоз метавонад шартномаҳои мазкурро ҳамчун шартномаҳои хариду фурӯш баррасӣ намояд. Дар ин асос даромади умумӣ бо мақсадҳои ҳисоб намудани андози фоиди шартномаҳои комиссияӣ, фармоишӣ ва дигар шартномаҳои шабех ҳамчун шартномаҳои хариду фурӯш маблағи умумии гирифтаи андозсупоранда (агент) дониста мешавад;

-гарав, агар шартнома ба гаравгиранда додани амволи гаравро пешбинӣ карда бошад, ба истиснои ҳолатҳои, ки амволи гарав ба соҳибии гаравгиранда дода мешавад;

- аз ҷониби гаравдиҳанда гирифтани маблағи асосии қарз, гарави ба андозсупоранда додашуда;

- арзиши молу мулк, ки ба сифати аъзоҳақии саҳмӣ ва (ё) саҳм дар сармояи оинномавии (шарикӣ) андозсупоранда гирифта шудааст;

- маблағи пуле, ки андозсупоранда – эмитент аз паҳнкунии саҳмияҳои баровардааш гирифтааст.

***Мисол:** ҚДММ «Дорои» 5 январи соли 2017 ба қайд гирифта шуд. Муассисони Ҷамъият ду нафар шахсони воқеии резидентӣ мебошанд. Фонди оинномавии Ҷамъият ҳангоми бақайдгирӣ 10 000 сомонӣ эълон карда шуд. Арзиши моликияти муассисон, ки барои бунёди фонди оинномавӣ ворид шудааст, даромади Ҷамъият ба ҳисоб намеравад ва аз ин рӯ, бо андози фоиди андозбандӣ намегардад.*

Ҳангоми минбаъд ҳам аз ҳисоби муассисон ва ё ин ки аз ҳисоби фоиди софи Ҷамъият афзун намудани фонди оинномавии Ҷамъият даромад эътироф карда намешавад, агар чунин афзункунӣ дар асл ҷой дошта бошад ва мутобиқи талаботи Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҷамъияти масъулияташ маҳдуд» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкории инфиродӣ» ба қайд гирифта шуда бошад.

7. Объекти андозбандии ғайрирезиденте, ки ғаъолияташро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути муассисаи доимӣ амалӣ менамояд, даромади умумии аз манбаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба маблағи тарҳҳои пешбиниамудаи Дастурамали мазкур нисбати чунин даромад кам карда шудааст, мебошад.

Мисол: Ширкати хориҷии «Star» дар давоми 150 рӯзи тақвими дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути кормандон ва шахсони кироияшуда ба хизматрасонӣ машғул аст. Мутобиқи талаботи моддаи 12 Кодекси андоз ғаъолияти ширкати хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади андозбандӣ ҳамчун муассисаи доимии ғайрирезидент дониста мешавад.

Дар ин мисол мутобиқи талаботи банди 4 Дастурамали мазкур ширкати хориҷии «Star» супорандаи андози фоида дониста мешавад. Даромади умумии дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бадастовардаи ширкат бо назардошти тарҳҳои иҷозатдодашудаи банди 7 Дастурамал, объекти андозбандии андози фоида ҳисобида мешавад.

8. Дар сурати дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир будани манбаи даромад намудҳои даромади умумии ғайрирезидент, ки ба муассисаи доимии он алоқаманд нест ва ҷавобгӯи талаботи боби 33 Дастурамал мебошад, дар манбаи даромад бе тарҳи хароҷот андозбандӣ мегарданд.

9. Ҳангоми гирифтани даромад аз фурӯш ё супурдани амвол ва (ё) ҳуқуқҳои молумулкӣ, ки бо муассисаи доимии ғайрирезидент дар Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд нест, объекти андозбандӣ даромади умумии бо маблағҳои дар асоси Дастурамали мазкур тарҳшаванда тарҳ кардашуда мебошад.

4. МАНБАИ АНДОЗБАНДӢ

10. Даромади умумӣ барои давраи андоз, ки ба маблағи тарҳҳои муқарраркардаи Дастурамали мазкур, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи банди 13 кам карда шудааст, манбаи андоз мебошад.

11. Даромадҳое, ки резидент дар давоми давраи андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз ҳудуди он гирифтааст ё ин ки бояд гирад, даромади умумии резидент ҳисобида мешавад.

Мисол: ҚДММ «Дорои» дар ҷамъбасти соли 2017 аз таҳвили мол, иҷрои қор ва хизматрасонӣ аз манбаҳои дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъбуда, 700 000 сомонӣ даромад гирифт. Ғайр аз ин, Ҷамъият аз хизматрасонӣ ва фоизҳои амонатгузориҳои бонкии бонки хориҷӣ 150 000 сомонӣ даромад гирифт.

Дар ин мисол объекти андозбандии андози фоида ҳам даромади дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон – 700 000 сомонӣ ва ҳам даромади берун аз он гирифтаи Ҷамъият – 150 000 сомонӣ, яъне 850 000 сомонӣ мебошад.

12. Даромади умумии ғайррезидент, ки фаъолияташро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути муассисаи доимӣ амалӣ менамояд, аз даромадҳои алоқаманд ба ин муассисаи доимӣ иборат мебошад, ки ҳамин шахс гирифтааст (бояд гирад).

13. Даромади умумии ғайррезидент аз манбаъҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бадастовардаи ӯ, ки ба муассисаи доимӣ алоқаманд нест, манбаи андози ғайррезидент ҳисобида мешавад.

14. Манбаи андози ҳар як намуди даромадҳое, ки нисбати онҳо меъёрҳои гуногуни андоз муқаррар шудааст, алоҳида муайян карда мешавад.

5. ТАСҲЕҲИ ДАРОМАД

15. Дар ҳолатҳои пурра ё қисман баргардонидани молҳо, қабул нашудани корҳо ё хизматрасониҳо ва тағйир ёфтани шартҳои аҳд даромад аз таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо тасҳеҳ карда мешавад.

16. Ҳаҷми даромади умумии чунин давраи андоз, ки дар муддати он молҳо баргардонида шуданд ё шартҳои аҳд тағйир ёфтанд, тавассути тасҳеҳи даромад тағйир дода мешавад.

17. Дар ҳолати ба низоми махсуси андозбандӣ гузаштан ва ё ин ки баракс мутобиқи талаботи муқаррарнамудаи низомҳои махсуси андозбандӣ тасҳеҳи даромади умумӣ низ анҷом дода мешавад:

а) андозсупорандагоне, ки то гузариш ба низоми соддакардашудаи андозбандӣ ҳангоми ҳисоб намудани андозҳо усули ҳисобу замкуниро истифода мебаранд, ҳангоми гузариш ба усули соддакардашуда бояд чунин қоидаҳоро риоя намоянд:

-то гузариш ба низоми соддакардашудаи андозбандӣ ба манбаи андозбандӣ маблағҳои пулии то гузариш бадастовардашудаи аз рӯи шартномаҳо, ки иҷрои онҳоро андозсупоранда баъди гузариш ба низоми соддакардашуда анҷом медиҳад, дохил карда мешавад;

-ба манбаи андозбандӣ маблағҳои пулие, ки баъди гузариш ба низоми соддакардашуда ба даст омадааст ва мутобиқи қоидаҳои баҳисобгирии андозии усули ҳисобу замкунӣ ба объекти андозбандӣ ҳамчун даромади низоми умумии андозбандӣ дохил карда шуда буд, ба инобат гирифта намешавад.

б) ба даромади андозсупорандаи низоми соддакардашудаи андозбандӣ ҳангоми гузариш ба низоми умумии андозбандӣ даромад аз таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои давраи дар низоми соддакардашуда будан, ки пардохти (қисман пардохти) он то рӯзи гузариш анҷом дода нашудааст, дохил карда мешавад.

Даромади дар зербанди б) зикршуда ҳамчун манбаи андози давраи охири андозии то гузариш ба низоми умумии андозбандӣ доништа мешавад.

6. МЕЪЁРҲОИ АНДОЗ

18. Бо назардошти муқаррароти бандҳои 19 ва 20 Дастурамал Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи зарари тибқи банди 61 Дастурамал ба давраи минбаъдаи то 3 солро дарбаргиранда кам карда шуда, аз рӯи меъёрҳои зерин андозбандӣ карда шавад:

а) барои Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо:

– аз 1 январи соли 2013 - 15 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ;

– аз 1 январи соли 2015 – 14 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ;

– аз 1 январи соли 2017 - 13 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ.

Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо - ин Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, ки даромад асосан аз соҳаи истеҳсоли ва фурӯши молҳои (моликияти моддӣ) истеҳсолнамудаи худ соҳибкор анҷом дода мешавад.

б) барои дигар намудҳои Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо:

– аз 1 январи соли 2013 - 25 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ;

– аз 1 январи соли 2015 – 24 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ;

– аз 1 январи соли 2017 - 23 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ.

Илова ба андози Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо аз намоёндогони доимии шахсони ҳуқуқи хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо ба меъёри 15 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо аз Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо соф гирифта мешавад.

19. Намудҳои даромади умумии Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, ки банди 8 Дастурамал пешбинӣ намудааст, мутобиқи муқаррароти банди 121 Дастурамал андозбандӣ карда мешавад.

20. Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо аз фурӯш ё супурдани амвол ва (ё) ҳуқуқҳои молумулкӣ, ки бо муассисаи доимии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд намебошад ва банди 9 Дастурамал пешбинӣ намудааст, бо тарҳи маблағҳои мутобиқи Дастурамали мазкур тарҳшаванда, аз рӯи меъёри 25 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо, вале на кам аз 1 Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо умумӣ андозбандӣ мешавад.

20¹. Ҷамъаоти истеҳсоли молҳо тавозунии воқеан бадастовардаи Бонки миллии Тоҷикистон ба буҷети давлатӣ аз рӯи меъёрҳои, ки дар моддаи 12 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон» муқаррар шудаанд, пардохта мешавад.

7. ТАРҲҲО АЗ ДАРОМАДИ УМУМӢ

21. Тамоми хароҷоти тасдиқшудаи воқеан анҷомдодаи марбут ба давраи ҳисоботии бо гирифтани чунин даромад алоқаманд, ки ба Дастурамали мазкур муҳолифат намекунад, аз даромади умумӣ тарҳ карда мешаванд, аз ҷумла:

а) харочоти тасдиқшудаи ӯҳдадориҳои андоз, ба истиснои андоз аз Ғоидаи дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дар давлатҳои дигар супоридашуда;

б) харочоти тасдиқшудаи музди меҳнат, харочоти сафарҳои хизмати кормандон дар доираи меъёрҳои муқарраршуда;

в) харочоти тасдиқшудаи вобаста ба хариди ашёи хом, маводҳо, энергияи воқеан дар давраи андоз истифода шуда, ба истиснои харочоти вобаста ба сохтмон, харидории воситаҳои асосӣ ва васли онҳо аз ҷумла, харочоти фарқияти манфии қурби асъор ва ғоиҳои қарзӣ, инчунин харочот барои зиёдкунии арзиши дороиҳо (харид, истеҳсол, сохтмон, васл, насб ва ғайраҳо), ки тибқи бандҳои 102 ва 103 Дастурамал хусусияти асосӣ (капиталӣ) доранд ва харочоте, ки мутобиқи боби 19 Дастурамал бояд тарҳ нашлаванд.

22. Дар асоси ҳуҷҷатҳои ба таври дахлдор ба расмият даровардашуда, ки харочоти воқеии вобаста ба гирифтани чунин даромадро тасдиқ менамоянд, тарҳи харочот иҷозат дода мешавад.

Харочоти асоснок (харочоти бо гирифтани даромад алоқаманд) гуфта, харочоти аз ҷиҳати иқтисодӣ воқеъиятдошта, ки бо арзиши пулӣ инъикос шудааст, доништа мешавад. Харочоти аз ҷиҳати ҳуҷҷатӣ асоснок гуфта, харочотеро меноманд, ки бо ҳуҷҷатҳои мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, аз он ҷумла моддаи 12 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ» тасдиқ карда шудааст.

Бар зами асоснокии иқтисодӣ инчунин қонунгузориҳои андоз аз андозсупоранда тасдиқи ҳуҷҷатии дар асл воқеъ шудани харочотҳоро талаб менамояд. Яке аз ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи харочот - ин шартномаи граҷданӣ-ҳуқуқӣ буда, ҳамчун манбаи иттилоотие мебошад, ки аз он хусусияти харочоти андозсупоранда ва ҳамзамон аз ҷиҳати иқтисодӣ мақсаднок (асоснок) будани он маълум мегардад.

23. Ҳангоми ҳисоби ғоидаи андозбандишаванда агар ҳамон як харочот дар якҷанд моддаи харочот пешбинӣ шуда бошад, ин харочот танҳо як маротиба тарҳ карда мешавад.

24. Қаримаҳо, ғоиҳои (пеняҳо), ноустуворонаҳои таъиншуда ё эътирофшудаи вобаста ба гирифтани даромади умумӣ, ки бояд аз ҳисоби андозсупоранда пардохта шаванд (шудаанд), ба истиснои онҳое, ки бояд ба бучет ворид гарданд, тарҳ карда мешаванд.

25. Маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб гирифтани он иҷозат дода намешавад, дар арзиши молҳо, иҷрои қорҳо, хизматрасониҳо ба инобат гирифта мешавад.

8. ТАРҲ БАРОИ ПАРДОХТҲОИ ЭҲСОНКОРӢ

26. Ба андозаи на бештар аз 10 ғоиҳои ғоидаи андозбандишаванда тарҳи пардохтҳо барои ташкилотҳои эҳсонкорӣ ва иҷрои ғайриҷиҳати

эҳсонкорӣ дар ҳаҷми воқеии маблағҳои пардохтшуда, иҷозат дода мешавад.

27. Ҳамчун пардохтҳои эҳсонкорӣ дар шакли молу мулк маблағи воқеии пардохтҳои эҳсонкорӣ хурдтарини яке аз ин ду бузургӣҳо – арзиши бозории молу мулк ё арзиши аслии он ба ҳисоб меравад.

Мисол: Андозсупоранда ба 1000 сомонӣ молу мулк харида, ин молу мулкро ба ташиклоти эҳсонкорӣ медиҳад. Агар арзиши бозории ин молу мулк дар лаҳзаи хайр намудан 1500 сомониро ташикл диҳад, пас хароҷоти дар асл карда дар намуди молу мулки 1000 сомониро ташикл медиҳад. Агар арзиши бозории ин молу мулк дар лаҳзаи хайр намудан 800 сомониро ташикл диҳад, пас хароҷоти дар асл карда дар намуди амвол 800 сомониро ташикл медиҳад. Ҳамзамон ҳаҷми ҳадди ниҳоии тарҳ бо бузургии ҳадди ақал аз ду бузургӣ: 1) ҳаҷми дар асл кардашудаи хароҷот ё 2) 10 фоизи фоидаи андозбандишавандаи андозсупоранда маҳдуд мебошад. Бигузор дар мисоли мо 10 фоизи фоидаи андозбандишавандаи андозсупоранда 900 сомониро ташикл диҳад. Пас дар ҳолати якум ҳаҷми ҳадди ниҳоии тарҳ 900 сомониро ташикл медиҳад, гарчанде ҳаҷми дар асл карда шудаи хароҷот ба 1000 сомонӣ баробар аст. Дар ҳолати дуюм ҳаҷми ҳадди ниҳоии тарҳ 800 сомониро ташикл медиҳад.

Мисол: Даромади умумии ҚДММ «Орзу» дар ҷамъбасти соли 2017 маблағи 1 000 000 сомониро ташикл намуд. Маблағи тарҳҳои иҷозатдодашуда ба назардошти маблағҳои эҳсонкорӣ 800 000 сомонӣ аст.

Ҷамъият дар соли 2017 ба таври ройгон ба хонаи кӯдакон «Навзод» ба маблағи 50 000 сомонӣ кӯрпа додааст. Нархи бозории кӯрпаҳо 60 000 сомониро ташикл медиҳад.

Бо мақсади муайян намудани маблағи иҷозатдодашудаи тарҳҳо барои эҳсонкорӣ мутобиқи муқаррароти бандҳои 26 ва 27 Дастурамал чунин ҳисобкунӣҳо карда мешавад:

1. Бузургии нисбатан хурдтари арзиши моли додашударо муайян мекунем: $50\,000 < 60\,000$, арзиши моли додашуда аз арзиши бозории он камтар аст, асос арзиши камтар, яъне 50 000 сомонӣ гирифта мешавад;

2. Маблағи максималии тарҳи иҷозатдодашавандаи эҳсонкориро муайян мекунем:

(даромади умумӣ – тарҳҳо ба назардошти маблағи эҳсонкорӣ) $\times 10\%$.
 $(1\,000\,000 - 800\,000) \times 10\% = 20\,000$ сомонӣ.

Бинобар ин, гарчанде Ҷамъият дар асл ба маблағи 50 000 сомонӣ ба хонаи кӯдакон эҳсон намуд, вале маблағи максималии тарҳи иҷозатдодашуда ҳангоми ҳисоб намудани андози фоида на бояд аз 20 000 сомонӣ зиёд бошад.

Ҳисоби ниҳой:

Даромади умумӣ – 1 000 000 сомонӣ;

Тарҳҳо ба назардошти маблағи эҳсонкорӣ - 820 000 сомонӣ;

Фоидаи андозбандишаванда $(1\,000\,000 - 820\,000) = 180\,000$ сомонӣ.

9. МАҲДУДУИЯТИ ТАРҲҲО НИСБАТИ ФОИЗҲО

28. Агар бандҳои 29 ва 30 Дастурамал муқаррароти дигареро пешбинӣ накунад, ҳаҷми дар асл пардохтшудаи фоизҳо барои ҳар як қарз, аммо ба андозаи на бештар аз маблағи секаратаи фоизҳои бо истифодаи меъёри бозтамвили Бонки миллии Тоҷикистон ҳисобшуда (бояд ҳисоб карда шавад), ки дар давраи андоз амал мекунад, тарҳ карда мешавад. Ҳамин банд нисбати фоизҳои супоридашаванда тибқи шартномаҳои иҷораи молиявӣ (лизинг) низ татбиқ мегардад.

29. Ҳангоми харидорӣ намудан ва (ё) сохтани воситаҳои асосии истехлоқшаванда фоизҳои қарзҳои пардохташуда ё хароҷоти ба тағйирёбии арзиши то ба истифода додани онҳо таъсиррасонанда, аз даромади умумии солона тарҳ карда намешаванд, вале арзиши чунин воситаҳои асосиро зиёд менамоянд.

30. Агар зиёда аз 25 фоизи ҳисса дар сармояи оинномавии (шарикӣ) корхона мустақим ё ғайримустақим ба ғайррезидентҳо ё шахсони ҳуқуқии аз андоз аз ҶОИД озод тааллуқ дошта бошад, доир ба ҳар як қарзи дар доираи давраи андоз истифодашуда фоизҳои пардохташуда мувофиқи банди 28 ҳамин Дастурамал тарҳ карда мешаванд, аммо ҳамзамон маблағи ниҳии фоизҳо, ки мутобиқи банди 1 Дастурамал тарҳ мешаванд, бо маблағҳои зерин маҳдуд мегарданд:

а) ҳама гуна даромади фоизии чунин корхона, ҷамъи

б) 50 фоизи бузургии, ки дар натиҷаи кам кардани даромади умумии (ғайр аз даромади фоизии) ин корхона ба тарҳҳои мутобиқи қисми мазкур иҷозатшуда, ба истиснои тарҳҳо нисбати фоизҳо ҳосил шудааст.

Мисол: ҚСП «Хушнуд» 1 январи соли 2017 ба мӯҳлати як сол ба маблағи 100 000 сомонӣ бо меъёри солони 35 фоиз қарз гирифт. Бо тамои шудани мӯҳлати қарз андозсупоранда вазиқдор аст, ки маблағи асосии қарз ва фоизҳои онро ба маблағи 35 000 сомонӣ пардохт намояд. Меъёри бозтамвили (рефинансированияи) Бонки миллии Тоҷикистон дар соли 2017 ба 7 фоиз (шартан) баробар аст.

Бо мақсади ба тарҳҳо ҳангоми ҳисоб намудани андози ҶОИД бурдани хароҷоти фоизҳо Ҷамъият бояд чунин амалҳоро иҷро намояд:

1. Меъёри бозтамвили (рефинансированияи) Бонки миллии Тоҷикистон барои давраи истифодаи қарз муайян намояд. (меъёри мазкурро аз сомонии Бонки миллии www.nbt.tj дарёфт кардан мумкин аст).

2. Меъёри бозтамвили (рефинансированияи) Бонки миллии Тоҷикистонро ба 3 зарб намуда, фоизи максималии тарҳҳои иҷозатдодашударо муайян менамоем. Агар меъёри мазкур дар давраи истифодаи қарзҳо ба тарафи зиёдшавӣ ё ин ки камшавӣ тағйир ёфта бошад, пас нишондиҳандаи миёнаро муайян мекунем.

$7 \times 3\% = 21\%$ меъёри максималии фоизҳо ҳангоми ба ҳисоб гирифтани тарҳҳои истифодаи қарз .

$100\,000 \times 21\% = 21\,000$ сомонӣ, маблағи максималии тарҳҳо ҳангоми ҳисоб намудани андози ҶОИД.

Мисол: ҚСП «Хушнуд» 1 январи соли 2017 ба мӯҳлати 1 сол аз муассиси худ, ки гарирезиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад дар ҳаҷми 500 000 сомонӣ бо 30 фоизи солона қарз гирифт. Ҳиссаи иштироки гайррезидент дар сармояи оинномавии Ҷамъият 40 фоизро ташкил медиҳад.

Бо тамои шудани мӯҳлати қарз андозсупоранда вазифадор аст, ки маблағи асосии қарз ва фоизҳои онро ба маблағи 175 000 сомонӣ пардохт намояд. Меъёри бозтамвили (рефинансированияи) Бонки миллии Тоҷикистон дар соли 2017 ба 7 фоиз (шартан) баробар аст.

Дар ҷамъбасти соли 2017 Ҷамъият чунин нишондиҳандаҳо дорад:

-даромади умумии Ҷамъият аз таҳвили молҳо, иҷрои қору хизматрасонӣ – 1 000 000 сомонӣ;

-даромади Ҷамъият дар шакли фоизҳо аз амонати депозитӣ – 30 000 сомонӣ;

-тарҳҳои иҷозатдодашуда, ба истиснои тарҳҳои харҷи фоизҳо – 800 000 сомонӣ;

Қадами аввал, мутобиқи банди 28 Дастурамал ҳисоб намудани маблағи максималии тарҳҳо оид ба истифодаи фоизҳо:

$7 \times 3\% = 21\%$ меъёри максималии тарҳи иҷозатдодашудаи истифодаи фоизҳо.

$500\,000 \text{ сомонӣ} \times 21\% = 105\,000 \text{ сомонӣ}$ маблағи максималии иҷозатдодашудаи тарҳҳо, ҳангоми ҳисоб намудани андози фоида.

Қадами дуюм, мутобиқи банди 30 Дастурамал ҳисоб намудани маблағи максималии тарҳҳо оид ба истифодаи фоизҳо:

(даромади умумӣ бе назардошти даромад аз фоизҳо – тарҳҳо бе назардошти хароҷоти фоизҳо) $\times 50\%$;

$(1\,000\,000 - 800\,000) \times 50\% = 100\,000$

$100\,000 + 30\,000 = 130\,000$ сомонӣ, маблағи максималии хароҷот барои фоизҳо, ки мутобиқи муқаррароти банди 30 Дастурамал пешбинӣ шудааст, мебошад.

Дар натиҷа ду нишондиҳандаи маҳдудиятҳо барои тарҳҳо бо мақсади ҳисоб намудани андози фоида ҳосил шуд, 105 000 сомонӣ (банди 28 Дастурамал) ва 130 000 сомонӣ (банди 30 Дастурамал). Бузургии нисбатан камтар 105 000 сомонӣ аст. Аз ин рӯ, Ҷамъият бо мақсади ҳисоб намудани андози фоида тарҳ кардани маблағи 105 000 сомониро ҳуқуқ дорад:

Даромади умумӣ: 1 030 000 (1 000 000 + 30 000)

Тарҳҳо: 905 000 (800 000 + 105 000)

Фоидаи андозбандишаванда: = 125 000 (1 030 000 – 905 000).

10. ТАРҲҲО НИСБАТИ ҚАРЗҲОИ БЕЪТИМОД (ШУБҲАНОК)

31. Тарҳ нисбати қарзи безътимод (шубҳанок), яъне маблағе, ки бояд ба андозсупоранда пардохта шавад, вале бо сабаби ғайри қобили пардохт будан ё барҳам дода шудани қарздор, андозсупоранда онро пурра гирифта наметавонад, ё имконияти гирифтани он аз шахси қарздор ё шахси сеюм аз эҳтимол дур аст ва ба суратҳисоби пардохти он дар давоми се сол аз лаҳзае, ки чунин пардохт бояд анҷом дода мешуд, ягон пардохт сурат нагирифтааст, иҷозат дода мешавад.

32. Қарзҳои безътимоди (шубҳаноки) вобаста ба тахвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо танҳо дар сурате, ки даромади марбут ба онҳо қаблан ба даромади умумии аз фаъолияти соҳибкорӣ бадастомада дохилшуда тарҳ карда мешавад.

***Мисол:** ЧДММ «Сино» дар соли 2015 барои ЧСП «Авесто» ба маблағи 90 000 сомонӣ корҳои сохтмонӣ оид ба сохтани анборхонаҳоро иҷро кард. Моҳи феврари соли 2015, баъди имзои санади иҷрои корҳо, ЧДММ «Сино» даромад дар ҳаҷми 90 000 сомониро эътироф намуда, дар ҷамъбасти соли 2015 бо андози фоида андозбандӣ намуд. Аз давраи имзо шудани санади иҷрои корҳо ЧСП «Авесто» дар асоси ҳисобномаҳои пешниҳодшуда ягон пардохт накард.*

Дар асоси муқаррароти банди 31 Дастурамал ЧДММ «Сино» ҳуқуқ дорад маблағи қарздории ЧСП «Авесто»-ро ҳангоми ҳисобкунии андози фоидаи соли 2017 ҳамчун қарзи безътимод эътироф намуда, ба ҳисоби тарҳҳои иҷозатдодашуда барад.

33. Ҳангоми ҳамчун қарзи безътимод (шубҳанок) эътироф шудан ин маблағҳо бояд аз дафтарҳои муҳосибавии андозсупоранда бароварда шаванд.

34. Бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурд ба тарҳи 90 фоизи ҳиссачудокуниҳо ба захира барои пӯшонидани талафҳои эҳтимолӣ доир ба қарзҳо (минбаъд - захира) мувофиқи қоидаҳои ташаккули ин захира ва таснифи қарзҳои муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон (ба истиснои қарзҳои стандартӣ, қарзҳои, ки барои мақсадҳои лизинг ё таъминоти бегарав, қарзҳои ба фоидаи тарафҳои бо ҳам алоқаманд ё ин ки тибқи ўҳдадорихои тарафҳои бо ҳам алоқаманд ба шахсони сеюм дода шудаанд) ҳуқуқ доранд.

35. Ҳиссачудокуниҳо аз рӯи қарзҳои, ки дар захира зиёда аз 2 сол пас аз анҷом ёфтани мӯҳлати пешбиниамудаи шартномаи қарзӣ нигоҳ дошта шудаанд, ба даромади бонкҳо, ширкатҳои қарзӣ ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурди зикршуда дохил карда мешаванд.

36. Тарҳ кардани қарзҳои безътимод (шубҳанок) аз 10 фоизи даромади дар давраи ҳисоботӣ бадастовардашуда зиёдтар иҷозат дода намешавад.

37. **Дастурамал оид ба муайян намудани маблағи иҷозатшавандаи тарҳ нисбати қарзҳои безътимод аз даромади умумӣ барои мақсадҳои пешбиниамудаи бандҳои 34, 35 ва 36 Дастурамали мазкур мутобиқи қисми 6 моддаи 115 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми**

ваколатдори давлатӣ дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд.

11. ТАРҲИ ҲИССАҶУДОКУНИҲО БА ФОНДҲОИ ЗАХИРАВИИ СУҒУРТА

38. Шахси ҳуқуқие, ки ба ғаёлияти суғуртавӣ машғул аст, ҳуқуқ дорад тарҳи ҳиссаҷудокунӣро ба фондҳои захиравии суғуртавӣ мувофиқи тартиб ва меъёрҳои, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, анҷом диҳад.

12. ТАРҲҲО НИСБАТИ ХАРОҶОТ БАРОИ ТАДҚИҚОТИ ИЛМӢ, КОРҲОИ ЛОИҲАКАШӢ ВА ТАҶРИБАВИЮ КОНСТРУКТОРӢ

39. Хароҷот барои тадқиқоти илмӣ, корҳои лоиҳакашӣ ва таҷрибавию конструктории вобаста ба гирифтани даромади умумӣ, ба истиснои хароҷот барои хариди воситаҳои асосӣ, васлкунӣ ва дигар хароҷоти хислати асосӣ дошта, анҷом дода мешавад.

Асос барои тарҳи чунин хароҷот супоришҳои техникӣ, ҳуҷҷатҳои лоиҳавию сметаӣ, санади корҳои иҷрошуда ва санадҳои қабули зинаҳои иҷрошудаи чунин корҳо ба ҳисоб мераванд.

40. Ҳангоми аз тарафи ташкилотҳои, ки тадқиқоти илмӣ, корҳои лоиҳакашӣ ва (ё) таҷрибавию конструкториро ба сифати иҷроӣ (пудратчӣ ё зерпудратчӣ) анҷом медиҳанд, талаботи банди 39 Дастурамал оид ба ҳисоб нагирифтани хароҷот барои харидани воситаҳои асосӣ, васли онҳо ва дигар хароҷоти дорой хусусияти асосӣ, татбиқ намешавад. Хароҷоти зикршуда ҳамчун хароҷот барои амалӣ намудани ғаёлияти ин ташкилотҳо, ки барои гирифтани ғоида (даромад) равона шудааст, ҳисобида мешавад.

Дар сурате ғаёлият тадқиқоти илмӣ ҳисобида мешавад, ки усулҳои илмӣ ва кори мунтазам, аз фарзия то таҷрибагузаронӣ, инчунин мушоҳида, баҳогузорӣ ва ҳулосабарории мантиқиро дарбар гирад. Кор бояд ба принципҳои илми табиӣ, биологӣ, кимиёгӣ ва ё коркарди инжинерия тадқиқоти компютерӣ асос ёфта бошад.

Дар асоси банди 39 Дастурамали мазкур тарҳи чунин хароҷотҳои вобаста ба иҷрои корҳо иҷозат дода мешавад: таҳияи лоиҳаи саноатӣ ё техникӣ; коркарди истехсолӣ; тадқиқоти амалиётӣ; моделсозии математикӣ ва таҳлил; лоиҳакашӣ; сохтан ва таъмини ғаёлияти намунаҳои озмоишӣ; коркарди таъминоти барномавӣ; кор боҳои ҷиҳатҳои тиҷоратӣ, ҳуқуқӣ ва маъмурии технологияҳои патентии дар натиҷаи тадқиқотҳо коркардшуда ва ғайраҳо.

Ба хароҷоти дар асоси бандҳои 39 ва 40 Дастурамал тарҳшаванда инҳо мисол шуда метавонанд; музди маоши олимони ба тадқиқот

машғулбуда; арзиши ашёи хом ва маҳсулоти дар лабораторияҳо сарфшуда; пардохти хизмати экспертони намунаҳои озмоиширо санчида; хароҷоти барои муайян намудани бехатарӣ ва самаранокии маҳсулоти истеҳсолшаванда сарфшуда ва ғайраҳо.

13. ТАРҲИ МАБЛАҒҲОИ ҲИССАЧУДОКУНИҲОИ ИСТЕҲЛОКӢ ВА ДИГАР ТАРҲҲО АЗ РӢИ ВОСИТАҲОИ АСОСИИ ИСТЕҲЛОКШАВАНДА

41. Мувофиқи муқаррароти ҳамин қисм ҳиссаҷудокунии истеҳлокии воситаҳои асосӣ ва дороиҳои ғайримоддие, ки дар фаъолияти соҳибкорӣ истифода мешаванд, бояд тарҳ карда шаванд.

Ҳиссаҷудокунии истеҳлоқӣ доир ба воситаҳои асосӣ ва дороиҳои ғайримоддие, ки дар фаъолияти соҳибкорӣ истифода намешаванд (дар фаъолияти ғайрISOи соҳибкорӣ истифода мешаванд) ҳисоб ва тарҳ карда намешаванд.

42. Ба воситаҳои асосии зерин ҳиссаҷудокунии истеҳлоқӣ ҳисоб карда намешавад:

- замин, чорво, асарҳои санъат, захираҳои молиқӣ моддӣ, аз ҷумла объектҳои сохтмонанон нотаом ва таҷҳизоти васл нашуда, инчунин амволе, ки арзишаш ҳангоми муайян намудани манбаи андозбандишавандаи соли равон пурра тарҳ карда мешавад ва дигар дороиҳои, ки истеҳлоқ намешаванд;

- воситаҳои асосие, ки ройгон гирифта шудаанд;

- воситаҳои асосие, ки арзишшон пештар пурра тарҳ шуда буд;

- воситаҳои асосии ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ, муассисаҳои давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, аз ҷумла воситаҳои асосие, ки онҳо барои гирифтани даромад истифода мебаранд.

43. Бо гурӯҳҳои зерини истеҳлоқӣ воситаҳои асосии истеҳлоқшаванда тақсим мешаванд:

Гурӯҳ	Намуди молу мулк	Меъёри истеҳлоқ (%)
1.	Техникаи автотрактории роҳсозӣ, асбобу анҷом ва лавозимоти махсус, мошинаҳои электронии ҳисоббарор, дастгоҳҳо ва воситаҳои маҳаллии коркарди маълумот	20
2.	Автомобилҳои боркаш, автобусҳо, автомобилҳои махсус ва ядақҳо. Мошинаҳо ва таҷҳизот барои тамоми соҳаҳои саноат, истеҳсолоти рехтагарӣ, таҷҳизоти оҳангарӣю прессҳо, таҷҳизоти сохтмон, мошинаҳо ва таҷҳизоти кишоварзӣ, автомобилҳои сабуқрав ва мебели идора.	15
3.	Мошинаҳо ва таҷҳизоти қуввадиҳанда, таҷҳизоти техникӣ, таҷҳизоти турбинӣ, муҳаррикҳои электрикӣ, генераторҳои дизелӣ, воситаҳои интиқоли барқ, таҷҳизоти электронӣ, воситаҳои алоқа ва хатҳои қубур	8

4.	Биноҳо, иншоот ва иморатҳо, воситаҳои нақлиёти роҳи оҳан, баҳрӣ, дарёӣ ва ҳавоӣ	7
5.	Дороиҳои истехлокшавандае, ки ба дигар гурӯҳҳо мансуб нестанд	10

44. Ҳиссаҷудокунии истехлокӣ доир ба ҳар гурӯҳи воситаҳои асосӣ бо роҳи татбиқи меъёри банди 43 Дастурамали мазкур нишондодашуда, нисбат ба тавозуни арзиши гурӯҳ дар охири соли тақвимӣ ҳисоб карда мешавад. Ҳиссаҷудокунии истехлокӣ нисбат воситаҳои асосӣ ва дороиҳои ғайримоддӣ дар давоми соли тақвимӣ воридшуда (хориҷшуда) аз моҳи тақвими пас аз истифода додани воқеии (аз истифода баровардани воқеии) онҳо анҷом дода (қатъ карда) мешавад.

45. Ҳиссаҷудокунии истехлокӣ доир ба гурӯҳи 4 на аз рӯи гурӯҳбандӣ, балки барои ҳар як воситаи асосӣ дар алоҳидагӣ ҳисоб карда мешавад.

46. Тавозуни арзиши гурӯҳ дар охири соли андозӣ ба маблағе баробар аст, ки бо тариқи зайл муайян карда мешавад (вале бояд аз сифр кам (манфӣ) набошад):

- тавозуни арзиши гурӯҳ дар охири соли гузашта, бо назардошти тарҳи маблағҳои истехлокӣ барои соли гузашта, инчунин маблағе, ки дар бандҳои 48 ва 49 Дастурамал пешбинӣ шудааст;

- ҷамъи арзиши воситаҳои асосӣ мутобиқи бандҳои 41 ва 102-103 (ба истиснои зиёдшавии арзиши дороиҳо ҳангоми азнавнарзгузорӣ) Дастурамал, ки дар давоми сол ба гурӯҳ ҷамъ мешавад, боназардошти банди 44 Дастурамал ва банди 53 Дастурамал (дар қисми хароҷоти таъмире, ки тарҳ иҷозат дода намешавад) тарҳи;

- маблағи ҳангоми фурӯши воситаҳои асосӣ тибқи талаботи банди 44 Дастурамал дар давоми соли андозӣ гирифташуда, ки дар асоси нархи фурӯш муқаррар мешавад.

47. Агар тавозуни арзиши гурӯҳи муайяни воситаҳои асосӣ дар охири соли андозбандӣ аз сифр кам бошад, андозсупоранда бояд бузургии мутлақи чунин баланси арзишро ба сифати даромад ба даромади умумӣ ҳамроҳ намояд ва баланси арзиши чунин гурӯҳи воситаҳои асосиро ба сифр баробар кунад.

Бузургии манфии баланси арзиши гурӯҳи муайяни воситаҳои асосӣ маънои онро дорад, ки дар давоми соли андозбандӣ маблағи аз фурӯши воситаҳои асосии ин гурӯҳ бадастомада аз маблағи (бузургии) баланси арзиши ин гурӯҳи воситаҳои асосӣ дар охири соли гузашта бо тарҳи истехлок барои соли гузашта, бо назардошти зам кардани арзиши воситаҳои асосие, ки ба гурӯҳ дар давоми соли андоз илова карда шудаанд, зиёд мебошад.

48. Агар арзиши тавозуни гурӯҳ дар охири сол аз 50 нишондиҳанда барои ҳисобҳо камтар бошад, арзиши тавозуни гурӯҳ тарҳ карда мешавад.

49. Агар тамоми воситаҳои асосии гурӯҳ фурӯхта, дода шуда ё ин ки аз эътибор соқит шуда бошад, пас арзиши тавозуни гурӯҳ дар асоси банди 44 Дастурамал тарҳ карда мешавад.

50. Арзиши воситаҳои асосии барои иҷораи молиявӣ (лизинг) додашуда (аз рӯи иҷораи молиявӣ (лизинг) гирифташуда) дар тавозуни арзиши гурӯҳи дахлдори иҷорагир ҳисоб карда мешавад.

51. Барои иҷорадеҳ маблағи асосие, ки барои воситаҳои асосии ба иҷораи молиявӣ (лизинг) додашуда ба ӯ пардохта шудааст, ҳамчун маблағе баррасӣ мегардад, ки хангоми фурӯши чунин воситаҳои асосӣ (бо нархи фурӯш) дар давоми соли андозӣ гирифта шудааст, агар воситаҳои асосӣ ба тавозуни арзиши гурӯҳ то интиқоли онҳо ба иҷораи молиявӣ (лизинг) дохил карда шуда бошанд. Барои иҷорагир маблағи асосие, ки он ба иҷорадеҳ мепардозад, ҳамчун нархи хариди воситаҳои асосӣ баррасӣ мегардад.

14. ТАРҲҲО НИСБАТИ ХАРОҶОТИ ТАЪМИРИ ВОСИТАҲОИ АСОСИИ ИСТЕҲЛОКШАВАНДА

52. Хароҷоти таъмири воситаи асосии шомили гурӯҳи мазкур дар ҳаҷми воқеии маблағҳои чунин таъмир, вале на бештар аз 10 фоизи тавозуни арзиши гурӯҳ дар охири соли тақвимӣ барои тарҳ кардан иҷозат дода мешавад.

53. Дар сурати зиёда аз 10 фоизи тавозуни арзиши гурӯҳро ташкил намудани маблағи воқеии хароҷоти таъмир, маблағи зиёдати ба афзоиши тавозуни арзиши ҳамин гурӯҳ дохил карда мешавад.

Мисол: Андозсупоранда таъмири воситаҳои асосии ба гурӯҳи 1 шомилбударо ба маблағи 5 000 сомонӣ таъмир намуд. Арзиши тавозуни гурӯҳи 1 дар охири соли 2017 ба назардошти маҳдудияти банди 52 Дастурамал ба 30 000 сомонӣ баробар аст.

$30\,000 \times 10\% = 3\,000$ сомонӣ – маблағи маҳдудият барои таъмири воситаҳои асосии гурӯҳи 1.

$5\,000 - 3\,000 = 2\,000$ сомонӣ – маблағи хароҷоте, ки андозсупоранда барои таъмири воситаҳои асосӣ хангоми ҳисоб намудани андози ғоида ҳуқуқи тарҳкунӣ дорад.

3 000 сомонӣ ба арзиши воситаҳои асосии гурӯҳи 1 зам карда мешавад.

$30\,000 + 3\,000 = 33\,000$ сомонӣ арзиши воситаҳои асосии гурӯҳи 1 ба назардошти маҳдудиятҳои бандҳои 52 ва 53 Дастурамал.

$33\,000 \times 20\% = 6\,600$ сомонӣ – маблағи ҳиссаҷудокунии истеҳлокии воситаҳои асосии гурӯҳи 1.

15. ТАРҲҲО НИСБАТИ САҲМҲОИ СУҒУРТАВӢ

54. Саҳмҳои суғуртавӣ, ки суғуртакунандагон дар асоси шартномаҳои суғуртаи ҳатмӣ мепардозанд, ба истиснои саҳмҳои

суғуртави тибқи шартномаҳои дорои хусусияти ҷамъшаванда ва баргардонидашаванда, бояд тарҳ карда шаванд

16. ХАРОҶОТ БАРОИ КОРҶОИ ҶУСТУҶӢЮ ГЕОЛОГӢ ВА КОРҶОИ ОМОДАГӢ БА ИСТИХРОҶИ ЗАХИРАҶОИ ТАБИӢ

55. Хароҷот оид ба корҳои ҷустуҷӯю геологӣ ва омодагӣ ба истихроҷи захираҳои табиӣ ҳамчун маблағгузорӣ ба воситаҳои асосие, ки гурӯҳи алоҳидаро ташкил медиҳанд, баррасӣ мегардад ва бояд аз даромади умумӣ мутобиқи боби 13 Дастурамал дар намуди ҳиссаҷудокуниҳои истеҳлоқӣ тибқи меъёри истеҳлоқи воситаҳои асосии гурӯҳи 2 тарҳ карда шавад.

56. Муқаррароти мазкур ҳамчунин нисбати хароҷоти андозсупоранда барои дороиҳои ғайримоддӣ вобаста ба гирифтани ҳуқуқ барои иҷрои корҳои ҷустуҷӯю геологӣ, коркард ё истифодаи захираҳои табиӣ татбиқ мегардад.

Мисол: ҶСП «Мармар» иҷозатнома ва ҳуқуқи амалӣ намудани корҳои ҷустуҷӯю геологӣ қитъаи «А», ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъ аст, ба даст овард. Дар соли 2017 хароҷоти корҳои ҷустуҷӯю геологӣ ҶСП «Мармар» маблағи 600 000 сомониро ташкил медиҳад. Дар ҳамин сол ҶСП «Мармар» ба маблағи 200 000 сомонӣ ба корҳои тайёрии истихроҷи захираҳои табиӣ дар ҳамин қитъа маблағ сарф кард.

Дар мисоли мазкур, харҷи Ҷамъият барои корҳои ҷустуҷӯю геологӣ ва тайёрӣ барои истихроҷи захираҳои табиӣ ба маблағи 800 000 сомонӣ аз даромади умумӣ дар шакли ҳиссаҷудокунии истеҳлоқӣ бо меъёри 15 фоиз тарҳ карда мешавад.

$800\ 000 \times 15\% = 120\ 000$ сомонӣ.

17. ХАРОҶОТ БАРОИ ДОРОИҶОИ ҒАЙРИМОДДӢ

57. Хароҷот барои объектҳои ғайримоддӣ (объектҳои моликияти ғайримоддӣ ба монанди иҷозатнома, патенти ихтироотӣ, тамғаи савдо, ҳуқуқи муаллифӣ, шартнома оид ба истифодаи номи шахси ҳуқуқӣ, таъминоти барномавӣ ва ғайра), ки дар давоми на камтар аз дуvozдах моҳ истифода мегарданд ба шарт ба дороиҳои ғайримоддӣ дохил мешаванд, ки агар мӯҳлати истифодабарии хизмати онҳо маҳдуд бошад.

58. Хароҷот барои ба даст овардани (истеҳсол кардани) дороиҳои ғайримоддӣ ҳамчун маблағгузорӣ ба воситаҳои асосие, ки гурӯҳи алоҳидаро ташкил медиҳанд, ба назар гирифта мешавад ва бояд мутобиқи боби 13 Дастурамали мазкур аз даромади умумӣ дар намуди ҳиссаҷудокуниҳои истеҳлоқӣ тибқи меъёри истеҳлоқи воситаҳои асосии гурӯҳи 5 тарҳ карда шавад.

59. Агар хароҷот барои ба даст овардан ё истеҳсол кардани дороиҳои ғайримоддӣ истеҳлоқшаванда қаблан аз ҳисоби ғайримоддӣ

андозбандишавандаи андозсупоранда тарҳ шуда бошад, пас ин харочот ба арзиши дороиҳои ғайримоддии истехлокшаванда дохил карда намешавад.

60. Муқаррароти мазкур нисбати дороиҳои ғайримоддие, ки дар банди 55 Дастурамал пешбинӣ шудааст, татбиқ намегардад.

18. БА ДАВРАИ ДИГАР ГУЗАРОНИДАНИ ЗАРАР, ЗАРАР ҲАНГОМИ ФУРӯШ Ё СУПОРИДАНИ МОЛУ МУЛК

61. Аз ҳисоби фоидаи то андозбандишавии давраҳои минбаъда барзиёдии тарҳҳои имконпазири андозсупоранда нисбат ба даромади умумӣ (зарар аз фаъолияти соҳибкорӣ) ба давраи минбаъдаи давомнокиаш то 3 солро дарбаргиранда, пӯшонидани мешавад.

Мисол: Дар ҷамъбасти соли 2012 ҶДММ «Осиё» аз фаъолияти соҳибкорӣ ба маблағи 70 000 сомонӣ зарар гирифт ва ин зарарро метавонад то соли 2015 гузаронад.

Дар соли 2013 даромади умумии Ҷамъият маблағи 800 000 сомон ва тарҳҳои имконпазир маблағи 600 000 сомониро таъкил дод. Дар мисоли мазкур зарари соли 2012 бо назардошти банди 61 Дастурамал даромади соли 2013-ро кам мекунад.

Даромади умумӣ – тарҳҳо – зарари солҳои пештара = фоидаи андозбандишаванда.

$800\,000 - 600\,000 - 70\,000 = 130\,000$ сомонӣ, маблағи фоидаи андозбандишавандаи Ҷамъият дар соли 2013.

Мисол: Дар ҷамъбасти соли 2012 ҶДММ «Осиё» аз фаъолияти соҳибкорӣ ба маблағи 150 000 сомонӣ зарар гирифт ва ин зарарро метавонад то соли 2015 гузаронад.

Дар соли 2013 даромади умумии Ҷамъият маблағи 800 000 сомон ва тарҳҳои имконпазир маблағи 700 000 сомониро таъкил дод.

$800\,000 - 700\,000 - 150\,000 = -50\,000$ сомонӣ зарари соли 2013.

Зарари соли 2013 то ба соли 2016 гузаронида мешавад.

62. Зараре, ки аз фурӯш ё супоридани молу мулк (ба истисноии молу мулке, ки барои фаъолияти соҳибкорӣ истифода мешавад, ё молу мулке, ки фоидаи фурӯш ё супоридани онҳо аз андоз озод аст) расонида мешавад, аз ҳисоби фоидаи фурӯш ё супоридани чунин молу мулки дигар ҷаброн мегардад.

63. Агар ҷаброни зарари дар банди 62 Дастурамали мазкур қайдшуда дар ҳамон сол имконнопазир бошад, он ба давраи минбаъдаи то 3 сол гузаронида мешавад ва аз ҳисоби фоида аз фурӯш ё супоридани дигар чунин молу мулки гирифташуда ҷаброн мегардад. Зараре, ки аз фурӯш ё супоридани молу мулк расонида мешавад аз даромади умумӣ барои мақсадҳои андоз аз фоида тарҳ карда намешавад.

Ба давраи минбаъда гузаронидани зарари дар қисми мазкур дарҷшуда нисбати андозсупорандагоне, ки дар солҳои гузашта мутобиқи боби 32 Дастурамали мазкур ё ин бо дигар асосҳо аз пардохти андози фоида озод буданд, татбиқ карда намешавад. Яъне, зарари фаъолияти он солҳое, ки андозсупоранда аз пардохти андози фоида озод буд, ба давраи минбаъда гузаронида намешавад.

19.ХАРОҶОТЕ, КИ ТАРҲ КАРДА НАМЕШАВАНД

64. Хароҷоти ба фаъолияти соҳибкорӣ алоқаманд набуда, инчунин хароҷот вобаста ба хариди мол (кор, хизматрасонӣ) аз соҳибқорони инфиродие, ки тибқи патент фаъолият менамоянд, тарҳ карда намешаванд.

Ҳамзамон, хароҷоти вобаста ба сохтмон, истифодабарӣ ва нигоҳдории объектҳо, инчунин дигар хароҷоте, ки ба фаъолияти соҳибкорӣ (истехсолоти асосӣ) алоқаманд нестанд, тарҳ карда намешаванд.

65. Дар сурати ба талаботи бандҳои 21 ва 22 Дастурамал ҷавобгӯ набудани тарҳҳои пешбиниамудаи ҳамин банд, тарҳ иҷозат дода намешавад.

66. Тарҳи хароҷоти намояндагӣ ва дигар хароҷоти шабеҳ (гузаронидани ҷашнҳо, ҷойгиронии меҳмонон ва ғайра) зиёда аз меъёрҳои муайяннамудаи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода намешавад.

67. Агар хароҷот дар доираи фаъолияти соҳибқоронии дорои хусусияти фароғатӣ анҷом дода шавад, пас талаботи банди 66 Дастурамал нисбати чунин андозсупоранда татбиқ намегардад.

68. Ҳиссаҷудокуниҳо ба фондҳои захиравӣ танҳо мувофиқи муқаррароти бобҳои 10 ва 11 Дастурамал тарҳ карда мешаванд.

69. Хароҷот аз ҳисоби корманди кироя вобаста ба фаъолияти меҳнатиаш аз даромади умумии корфармо тарҳ карда намешавад.

70. Арзиши амволи ройгон (хайрия) додашуда, корҳо ва хизматрасониҳои ройгон (эҳсонкорона), ба истиснои талаботи банди 26 Дастурамал тарҳ карда намешавад.

71. Хароҷоти марбут ба мошинҳои сабуқрав, ки дар ҳама давра дар ҷараёни давраи андоз дар ихтиёри кормандон ё саҳҳомон (иштирокчиёни андозсупоранда) барои истифодаи шахсӣ қарор дошт, аз ҷумла истифодаи он барои кашондани кормандон ба ҷои кор ва баръакс, тарҳ карда намешавад.

72. Инчунин тарҳҳо нисбати маблағҳои зерин иҷозат дода намешавад:

а) саҳм ба сармояи оинномавӣ (шарикӣ), ҳаққи саҳмӣ, пардохтҳо барои аз меъёр зиёд ба ҳаво партофтани моддаҳои ифлоскунанда, ҳақҳо барои суғуртаи ихтиёрӣ, аъзоҳаққиҳои ихтиёрӣ ба ташкилотҳои ҷамъиятӣ, мукофотҳо ва тӯҳфаҳо дар вақти гузаронидани маъракаҳои рекламавӣ;

б) тарҳи маблағҳои пулӣ, амвол, корҳо, хизматрасониҳое, ки ҳамчун пешпардохт дода шудаанд, амволи ба сифати гарав ва байъона додашуда;

в) тарҳи харочоти зиёда аз меъёрҳои дар Дастурамали мазкур муқарраршуда;

г) андоз аз даромад ва андоз аз ғоидае, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дар давлатҳои дигар супорида шудааст;

д) ҷаримаҳо ва ғоизҳое, ки ба бучети Ҷумҳурии Тоҷикистон ё бучети дигар давлат пардохта шудаанд (бояд пардохта шаванд).

20. ҚОИДАҲОИ УМУМИИ БАҲИСОБГИРИИ АНДОЗ

73. Мутобиқи талаботи қисми 4 моддаи 48 Кодекси андоз супорандагони андози ғоида вазифадоранд усули ҳисобу замкунии баҳисобгириро истифода намоянд.

Андозсупорандагон метавонанд усули ҳисобу замкуниро вобаста бо стандартҳои миллии ҳисобдорӣ муҳосибӣ ё ин ки стандартҳои байналмилалӣ ҳисобдорӣ молиявӣ истифода намоянд.

Дар асоси қисми 7 моддаи 10 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ» субъектони дорои манфиати умум бояд ҳисоби муҳосибӣ баранд ва ҳисоботи молиявиро дар асоси стандартҳои байналмилалӣ амалӣ намоянд.

Корхонаҳои хусусияти ҷамъиятӣ дошта, ки дорои яке аз нишонаҳои зерин мебошанд, мутобиқи талаботи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2012, №154 субъектҳои дорои манфиати умум доништа мешаванд:

а) бонкҳо, новобаста аз шакли ташкилӣ-ҳуқуқӣ ва шакли моликият;

б) ташкилотҳои суғуртавӣ, новобаста аз шакли ташкилӣ-ҳуқуқӣ ва шакли моликият;

в) биржаҳо, новобаста аз шакли ташкилӣ-ҳуқуқӣ ва шакли моликият;

г) фондҳои кафолатии пасандозҳои шахсони воқеӣ;

д) фондҳои нафақавӣ (ба истиснои ташкилотҳои бучетӣ);

е) шахсони ҳуқуқӣ, ки коғазҳои қиматноки онҳо дар биржаҳои фондии Ҷумҳурии Тоҷикистон гардиш мекунанд;

ж) субъектони монополияи табиӣ;

з) субъектҳое, ки нишондиҳандаҳои молиявӣ ва миқдории онҳо (ба истиснои ташкилотҳои бучетӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ) дар соли ҳисоботии гузашта ақалан ба яке аз нишондоҳои зерин мувофиқат менамояд:

- ҳаҷми дороиҳои умумӣ на камтар аз 100 000 000 (сад миллион) сомонӣ;

- шумораи кормандон на камтар аз 1 000 (ҳазор) нафар;

- ҳаҷми даромади умумӣ, бо дарназардошти ҳамаи андозҳо на камтар аз 30 000 000 (сӣ миллион) сомонӣ;

и) ташкилотҳо ва фондҳои ҷамъиятии ғайритиҷоратӣ, ки дар давраи соли охиринаи ҳисоботӣ ҳаҷми умумии воридоти маблағҳо бо назардошти ҳамаи андозҳо на камтар аз 10 000 000 (даҳ миллион) сомонӣ бошад.

74. Андозсупоранда вазифадор аст ба ҳисобгирии ҳамаи амалиёти марбут ба фаъолиятҳо, ки барои муайян кардани оғоз, чараён ва ба охири расидани он имконият медиҳанд, таъмин намояд.

75. Андозсупоранда вазифадор аст ба ҳисобгирии даромадҳо ва хароҷотҳо дар асоси маълумотҳои бо ҳуҷҷатҳо асоснокшуда аниқ ва саривақт пеш барад ва даромадҳо ва хароҷотҳо ба давраҳои ҳисоботи дахлдоре, ки дар зарфи он онҳо гирифта ё пардохта шудаанд ба роҳ монад.

76. Бо мақсади андозбандӣ ҳама гуна амалиёти бо асъори хориҷӣ анҷомдодашуда бо асъори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қурби расмии Бонки Миллии Тоҷикистон дар рӯзи анҷом дода шудани амалиёт ҳисоб карда мешавад.

77. Асъори хориҷие, ки нисбати он қурби расмии Бонки Миллии Тоҷикистон мавҷуд нест, вобаста ба қурби ин асъор нисбати доллари Иёлоти Муттаҳидаи Амрико (минбаъд ИМА) муайян карда мешавад.

78. Дар сурати тағйир ёфтани усули ба ҳисобгирӣ, ки андозсупоранда истифода мебарад, тағйирёбӣ нисбати ба ҳисобгирии даромад, хароҷот ва дигар унсурҳои, ки ба маблағи андоз таъсир мерасонанд, бояд дар соли тағйир додани усули ба ҳисобгирӣ дохил карда шаванд, то ин, ки ҳеҷ яке аз ин унсурҳо сарфи назар нагарданд ё дубора ба ҳисоб гирифта нашаванд.

79. Нисбати супорандагони андоз аз арзиши иловашуда даромаду хароҷот ба андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб гирифта мешавад, ба истиснои хароҷоте, ки нисбати он ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда иҷозат дода намешавад.

80. Андозсупорандае, ки тибқи усули ҳисобу замкунӣ ба ҳисобгириро пеш мебарад, ўҳдадор аст новобаста аз вақти гирифтани даромади воқеӣ ё ин ки пардохти ўҳдадорӣ мутобиқи бобҳои 21 ва 22 Дастурамал даромад ва хароҷотро дар санаи ба даст овардани ҳуқуқ ба даромад ва ё ин ки ба миён омадани ўҳдадорӣ барои пардохт ба ҳисоб гирад.

21. ЛАҲЗАИ ГИРИФТАНИ ДАРОМАД ҲАНГОМИ ИСТИФОДАИ УСУЛИ ҲИСОБУ ЗАМКУНӢ

81. Ҳуқуқи гирифтани даромад ҳангоме пайдошуда ба ҳисоб меравад, ки агар маблағи дахлдор яқинан ба андозсупоранда пардохта шавад ё андозсупоранда тамоми ўҳдадорихояшро тибқи муомилот ё шартнома иҷро кардааст.

82. Агар андозсупоранда корро иҷро кунад ё хизмат расонад, ҳуқуқи гирифтани даромад дар лаҳзаи иҷрои ниҳоии кор ё хизматрасонии дар

муомилот ё шартнома пешбинишуда ба даст овардашуда ба ҳисоб меравад.

Агар аҳд ё шартнома иҷрои кор ё хизматрасониро марҳала ба марҳала пешбинӣ намояд, ҳуқуқи гирифтани даромад дар ҳар марҳала дар лаҳзаи ниҳоии иҷрои кор ё хизматрасонии ин марҳала пайдо мешавад, агар боби 24 ҳамин Дастурамал тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад.

83. Агар андозсупоранда даромад гирад ё ҳуқуқи гирифтани даромад дар шакли фоиз ё даромад барои ба иҷора додани амволро дошта бошад, ҳуқуқи гирифтани даромад дар лаҳзаи ба охир расидани мӯҳлати ўҳдадорӣ қарз ё шартномаи иҷора ба даст овардашуда ҳисоб мешавад. Агар мӯҳлати ўҳдадорӣ қарз ё шартномаи иҷора якчанд давраи андозро дар бар гирад, даромад тибқи ин давраҳои андоз мутобиқи тартиби ҳисоби он тақсим карда мешавад.

22. ЛАҲЗАИ ХАРОҶОТ НАМУДАН ҲАНГОМИ ИСТИФОДАИ УСУЛИ ҲИСОБУ ЗАМКУНӢ

84. Лаҳзаи хароҷот намудан вобаста ба аҳд (шартнома) лаҳзаи иҷрои ҳамаи шартҳои зайл ҳисобида мешавад, ба шарте агар ҳамин боб муқаррароти дигаре пешбинӣ накарда бошад:

а) ҳангоми аз тарафи андозсупоранда бечунучаро эътироф шудани ўҳдадорӣ молиявӣ;

б) ҳангоми ба қадри кифоя дақиқ баҳо додан ба ҳаҷми ўҳдадорӣ молиявӣ;

в) агар ҳамаи тарафҳои дар аҳд ё шартнома иштирокдошта воқеан тибқи аҳд ё шартнома ўҳдадориҳояшонро иҷро кунанд ва маблағҳои дахлдор бечунучаро пардохта шаванд.

85. Вобаста ба шартҳои дар банди 84 Дастурамал ўҳдадорӣ молиявӣ маъноӣ ўҳдадориеро дорад, ки андозсупоранда мутобиқи аҳд (шартнома) қабул кардааст ва тарафи дигари дар аҳд (шартнома) иштирокдошта бо мақсади иҷрои он вазифадор аст, ки даромади дахлдорро дар шакли пулӣ ё шакли дигар ба андозсупоранда пешниҳод намояд.

86. Ҳангоми пардохти фоизҳо тибқи ўҳдадорӣ қарз ё пардохт барои амволи ба иҷора гирифташуда лаҳзаи хароҷот намудан лаҳзаи ба охир расидани мӯҳлати ўҳдадорӣ қарз ё шартномаи иҷора ҳисобида мешавад. Агар мӯҳлати ўҳдадорӣ қарз ё шартномаи иҷора якчанд давраи андозро дар бар гирад, хароҷот тибқи ин давраҳои андоз мувофиқи тартиби ҳисоби он тақсим карда мешавад.

23. СОҲИБИИ МУШТАРАК

87. Дар мавриди созишномаи хаттӣ дар бораи соҳибии муштаракӣ молу мулк ё якҷоя анҷом додани фаъолияти соҳибкорӣ ё созишномаи дигари хаттӣ, ки на камтар аз ду соҳибро бидуни таъсиси шахси ҳуқуқӣ

пешбинӣ мекунад, онҳо мувофиқи ҳиссаи иштирокашон андозбандӣ карда мешаванд.

24. ДАРОМАДҲО ВА ТАРҲҲО АЗ РҶӢИ ҚАРОРДОДҲОИ ДАРОЗМУДДАТ

88. Даромад ва тарҳҳо дар сурати аз тарафи андозсупоранда истифода бурдани баҳисобгирӣ тибқи усули ҳисобу замкунӣ марбут ба қарордодҳои дарозмуддат оид ба ҳар як соли андоз дар асоси ҳаҷми иҷроӣ амалии онҳо нишон дода мешаванд.

89. Тавассути муқоисаи хароҷоти дар давоми соли андоз суратгирифта бо хароҷоти умумии баҳогузори тибқи чунин қарордод пешбинишуда ҳаҷми иҷроӣ қарордодро муайян менамояд.

90. Зери мафҳуми "қарордоди дарозмуддат" ба истиснои қарордодҳое, ки тибқи пешбиниҳо бояд дар доираи 6 моҳи баъди оғози корҳои мувофиқи қарордод пешбинигардида ба анҷом расанд, қарордод барои истеҳсол, насб, сохтмон, ё хизматрасонии дахлдор, ки дар доираи соли андоз, ки дар он кори дар қарордод пешбинишуда оғоз гардида, ба охир расонида нашудааст, фаҳмида мешавад.

25. ТАРТИБИ БАҲИСОБГИРИИ ЗАХИРАҲОИ МОЛИЮ МОДДӢ

91. Бо мақсадҳои андозбандӣ баҳисобгирии захираҳои молию моддӣ танҳо тибқи муқаррароти амалкунанда оид ба баҳисобгирии муҳосибӣ, ки дар асоси қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон оид ба баҳисобгирии муҳосиботӣ таҳия гардидаанд, ба анҷом расонида мешавад.

92. Андозсупоранда вазифадор аст, ки ҳангоми баҳисобгирии захираҳои молию моддӣ арзиши молҳои истеҳсолнамуда ё харидаашро, ки мутаносибан дар асоси хароҷоти истеҳсолӣ (арзиши асли) ё нархи хариди онҳо муайян карда мешавад, дар ҳисботи андоз нишон диҳад. Аз ҷумла андозсупоранда вазифадор аст ба арзиши ин молҳо хароҷоти нигоҳдорӣ ва интиқоли онҳоро ҳамроҳ кунад.

93. Андозсупоранда ҳақ дорад, ки ҳангоми ба ҳисоб гирифтани захираҳои молию моддӣ арзиши мол ё маҳсулоти нуқсондор, ботинан кӯҳнашуда ё аз мӯд баромадаро, ки бо ҳамин сабаб ё бо сабабҳои шабеҳ бо нархи зиёдтар аз хароҷоти барои истеҳсоли (нархи хариди) онҳо сарфшуда фурӯхтан мумкин нест, дар асоси нархе, ки онҳоро фурӯхтан мумкин аст, баҳо диҳад.

94. Нисбати молҳое, ки андозсупоранда оид ба онҳо баҳисобгирии инфиродӣ пеш намебарад, ӯ метавонад барои баҳисобгирии захираҳои молию моддӣ яке аз се усулҳои зеринро истифода барад:

а) усули ФИФО (ибораи англисӣ – first in first out) , ки мутобиқи он дар давраи ҳисботӣ сараввал молҳои дар аввали давраи ҳисботӣ ба захираҳои молию моддӣ дохилгардида ва сипас молҳое, ки дар давоми давраи ҳисботӣ истеҳсол (харид) шудаанд, мувофиқи навбати

истеҳсолашон (харидашон) фурӯхташуда (истифодашуда) ҳисоб карда мешаванд;

б) усули ЛИФО (ибораи англисӣ – last in first out), ки мутобиқи он дар давраи ҳисоботӣ сараввал молҳое, ки охири истеҳсол (харид) шудаанд, фурӯхташуда (истифодашуда) ҳисоб карда мешаванд;

в) усули баҳо додан тибқи арзиши аслии миёна.

Усули ФИФО – ба он асос ёфтааст, ки арзиши аслии маҳсулоти дар навбати аввал харидашуда бо моли дар навбати аввал фурӯхташуда дахл дорад. Арзиши аслии маҳсулоти дар охири давра мавҷудбуда ба хариди охир дахл дорад ва арзиши аслии фурӯхташуда бошад ба маҳсулоти барвақттар харидашуда дахл дорад.

Усули ЛИФО – ин усул ба он асос ёфтааст, ки арзиши аслии маҳсулоти охири харидашуда барои муайян намудани нархи моли дар навбати аввал фурӯхташуда истифода мешавад, арзиши аслии маҳсулоти дар захира буда дар асоси арзиши аслии маҳсулоти дар аввал харидашуда муайян карда мешавад.

Агар усули баҳогузорию захираҳои молию моддӣ аз рӯи арзиши аслии миёна истифода шавад, ин маънои онро дорад, ки арзиши захираҳои молию моддӣ – ин арзиши миёнаи захираҳои молию моддӣ мавҷудбуда дар аввали давра ҷамъи ҳамаи молҳои дар ин давра харидашударо инъикос менамояд. Арзиши миёна бо роҳи тақсими арзиши умумӣ бар шумораи молҳо муайян карда мешавад.

Мисол:

№	Мазмуни амалиёт, нишондиҳандаҳо	Усули арзиши миёна	Усули ФИФО	Усули ЛИФО
1.	Бақияи захираҳои молию моддӣ (ЗММ) дар аввали давраи ҳисоботӣ, дон	1 000	1 000	1 000
	Нархи як воҳид, сомонӣ	500	500	500
	Ҳамагӣ, сомонӣ	500 000	500 000	500 000
2.	Дар давраи ҳисоботӣ ворид шуд, дон	300	300	300
	Нархи як воҳид, сомонӣ	520	520	520
	Дар давраи ҳисоботӣ ворид шуд, дон	300	300	300
	Нархи як воҳид, сомонӣ	530	530	530
	Ҳамагӣ, сомонӣ	762 000	762 000	762 000
3.	Дар давраи ҳисоботӣ фурӯхта шуд, дон	1200	1200	1200

4.	Бақияи ЗММ дар охири давраи ҳисоботӣ, дона	300	300	300
5.	Арзиши аслии як воҳиди ЗММ, сомонӣ	$1000*500+300*520+200*530/1500=508$	$(762000 - 158000)/1200 = 503$	$(762000-150000)/1200 = 510$
6.	ЗММ барои истеҳсолот аз ҳисоб бароварда шуд, сомонӣ	$1200*508=609600$	$762000-158000=604000$	$762000-150000 = 612000$
7.	Бақияи ЗММ дар анбор, сомонӣ	$300*508=152400$	$200*530+100*520=158000$	$300*500=150000$

26. БАҲИСОБГИРӢ ҲАНГОМИ ИҶОРАИ МОЛИЯВӢ (ЛИЗИНГ)

95. Агар иҷорадиҳанда то оғози иҷораи молиявӣ (лизинг) соҳиби молу мулки моддии истеҳлоқшаванда бошад, муомилот ҳамчун фурӯши молу мулк аз тарафи иҷорадиҳанда ва харидани он аз ҷониби иҷорагир доништа мешавад.

96. Молу мулки моддии истеҳлоқшавандае, ки тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ (лизинг) ба иҷора дода мешавад, дар давраи амали шартномаи иҷораи молиявӣ (лизинг) бояд дар баланси иҷорагир ба ҳисоб гирифта шавад ва ин ба иҷорагир ҳуқуқ медиҳад тарҳҳоро вобаста ба предмети лизинг (аз ҷумла истеҳлоқ ва хароҷоти таъмир) амалӣ намояд.

27. ТАРҲҲОИ ҶУБРОНШАВАНДА ВА ИҲТИСОРИ ЗАХИРАҲО

97. Агар маблағи хароҷот, зарар ва қарзҳои шубҳаноки пештар тарҳшуда ҷуброн гардад, маблағи гирифташуда даромади он давраи андозбандие ҳисоб карда мешавад, ки ҷуброн анҷом дода шудааст.

98. Агар захираҳое, ки нисбати онҳо пештар мутобиқи бобҳои 10 ва 11 Дастурамал нисбати қарзҳои безътимод ва ҳиссачудоқуниҳо ба фондҳои захиравии суғурта тарҳ сураат гирифта бошад, ихтисор шаванд, маблағи ҷунин ихтисор ба даромад дохил карда мешавад.

28. ФОИДА ВА ЗАРАР ҲАНГОМИ ФУРӢШ Ӣ СУПОРИДАНИ ДОРОИҲО

99. Фоида аз фурӯш Ӣ супоридани дороиҳо фарқи мусбии байни маблағҳои аз фурӯш Ӣ супоридани дороиҳои бадастомада ва арзиши дороиҳо, ки боби 29 Дастурамал муқаррар намудааст, иборат мебошад. Ҳангоми дар асоси ройгон Ӣ бо нархҳои тахфифӣ супоридани дороиҳо

фоидаи шахсе, ки дороиҳоро додааст, ҳамчун фарқи мусбии байни нархи бозории амволи ба ҳамин тарз супоридашаванда ва арзиши он муайян карда мешавад.

100. Зарари аз фурӯш ё супоридани дороиҳо расонидашуда мутобиқи боби 29 Дастурамал фарқи манфии байни маблағҳои аз фурӯш ё супоридани дороиҳо воридгардида ва арзиши дороиҳо мебошад.

101. Бандҳои 99 ва 100 Дастурамал нисбати дороиҳои тибқи гурӯҳҳо истехлокшаванда, инчунин нисбати захираҳои молию моддӣ татбиқ намегарданд.

29. АРЗИШИ ДОРОИҲО

102. Ба арзиши дороиҳо хароҷот барои харидани онҳо, истехсол, сохтмон, васл ва насб, инчунин дигар хароҷоте, ки арзиши онҳоро зиёд мекунад, бо назардошти зиёдшавии арзиши дороиҳо дар натиҷаи азнавбаҳодиҳӣ (азнавнархгузорӣ) ба истиснои хароҷот, ки нисбати онҳо андозсупоранда барои тарҳ ҳуқуқ дорад, дохил карда мешаванд.

103. Агар танҳо як қисми дороиҳо фурӯхта ё дода шаванд, пас арзиши дороиҳо дар лаҳзаи фурӯш ё додан байни қисмҳои боқимонда ва қисмҳои фурӯхта ё додашуда таксим карда мешавад.

30. ЭЪТИРОФ НАШУДАНИ ФОИДА Ё ЗАРАР

104. Дар ҳолатҳои зерин фоида ё зарар ҳангоми ҳисоб намудани андози фоида эътироф карда намешавад:

а) доду гирифтҳои дороиҳо байни зану шавҳар;

б) доду гирифтҳои дороиҳо байни собиқ ҳамсарон ҳангоми бекор кардани ақди никоҳ;

в) дар ҳолати беғаразона нобуд кардани дорои ё бегона кардани он бо реинвеститсияи маблағҳо (масалан, ҷубронпулии суғуртавии гирифташуда ҳангоми беғаразона нобуд сохтани дорои) дар дороиҳои шабеҳи онҳо ё дар дороиҳои дорои ҳамон хусусият то ба охир расидани соли дуҷуми баъди соли, ки дорои нобуд ё бегона карда шудааст.

105. Арзиши дороиҳои ивазшаванда, ки дар зербанди в) банди 104 Дастурамал зикр шудааст, бо назардошти (дар сатҳи) арзиши дороиҳои ивазкардашуда дар лаҳзаи нобуд ё бегона кардани он ба афзоиши арзиши дороиҳои ивазшаванда ба фарқи мусбии байни хароҷоти андозсупоранда барои реинвеститсия ва бузургии воридот мутобиқи сарҳати сеюми банди 104 Дастурамал муайян карда мешавад.

106. Арзиши дороиҳои дар натиҷаи аҳд (шартнома) бадастомада, ки ҳангоми он фоида мувофиқи зербандҳои а) ва б) банди 104 Дастурамал барои мақсадҳои андозбандӣ ба ҳисоб гирифта намешавад, аз арзиши дороӣ барои тарафи супорандаи он дар санаи аҳд иборат мебошад.

107. Ҳамин боб нисбат ба дороиҳои, ки аз рӯи гурӯҳҳо истехлок мешаванд, татбиқ намегардад, ба истиснои зербандҳои а) ва б) банди 104

Дастурамал, ки онҳо хангоме татбиқ мегарданд, ки ҳамаи доройҳои гуруҳ дар як вақт дода шаванд.

31. ПАРДОХТҲОИ ҶОРИИ (ПЕШПАРДОХТИ) АНДОЗ

108. Супорандагони андоз аз ғоида, ба истиснои шахсоне, ки мутобиқи фасли XVI Кодекси андоз (низомҳои махсус) андозбандӣ мешаванд, вазифадоранд ҳар семоҳаро ба бучет на дертар аз санаи 15-уми моҳе, ки семоҳаи ҳисоботӣ фаро мерасад, анҷом диҳанд.

109. Супорандагони андоз аз ғоида, ба истиснои шахсоне, ки дар баҳисобгирии нозироти андози андозсупорандагони калон мебошанд ва шахсоне, ки маблағи андоз аз ғоидаи онҳо барои соли гузаштаи тақвими аз маблағи муайяннамудаи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ зиёд мебошад, вазифадоранд ҳар семоҳа пардохти ҷориро ба бучет на дертар аз санаи 15-уми моҳе, ки баъди семоҳаи ҳисоботӣ фаро мерасад, анҷом диҳанд.

Андозсупорандагони андози ғоида, ки ба рӯйхати Нозироти андозсупорандагони калон дохил карда шуданд ва андозсупорандагоне, ки дар давраи пешинаи ҳисоботӣ даромади андозбандишавандашон зиёда аз 3 000 000 (се миллион) сомони мебошад, вазифадоранд ҳар моҳ пардохти ҷориро ба бучет на дертар аз санаи 15-уми моҳи минбаъдаи баъди моҳи ҳисоботӣ фаро расида, анҷом диҳанд.

110. Маблағи ҳар пардохти ҷорӣ моҳона (семоҳа) дар давраи 12-моҳа, ки ҳар 15-уми апрел оғоз меёбад, наметавонад аз ҳар як маблағҳои зерин камтар бошад:

а) аз дувоздаҳ як қисми (аз чор як қисми) маблағи андоз аз ғоида барои соли гузаштаи андоз;

б) 1 ғоизи даромади умумии моҳи (семоҳаи) ҳисоботӣ.

111. Пардохтҳои ҷорӣ андоз аз ғоида ба маблағи ин андози барои соли тақвими пардохтшаванда ба ҳисоб гирифта мешаванд. Ҳама гуна пардохтҳои барзиёди ҷорӣ андоз аз ғоида дар муқоиса бо ӯҳдадорӣ доир ба ин андоз барои соли тақвими ба ҳисоби ӯҳдадорӣ оид ба дигар андозҳо гирифта мешаванд ё ба андозсупоранда баргардонда мешаванд.

112. Пардохтҳои ҷорӣ аз рӯи андоз аз ғоида пардохтҳои хатмӣ буда, барои сари вақт напардохтани онҳо ғоизҳо ҳисоб карда мешаванд.

Мисол: ҚДММ «Арзон» дар соли 2016 андозҳоро тибқи низоми соддакардашуда пардохт намуда, бинобар аз ҳадди муқарраршуда гузаштан дар соли 2017 ба низоми умумии андозбандӣ гузашта, супорандаи андози ғоида гардид.

Бинобар он ки Қамъият дар соли 2016 супорандаи андози ғоида набуд, пас аз дувоздаҳ як қисми (аз чор як қисми) маблағи андоз аз ғоида барои соли гузаштаи андоз, ки ба сифр баробар аст:

$$0/12 * 1,1 = 0$$

Аз ин рӯ, Ҷамъият дар соли аввал баъди аз низоми соддакардашудаи андозбандӣ ба низоми умумии андозбандӣ гузаштан аз дувоздаҳ як қисми маблағи андоз аз Ҷоида барои соли гузаштаи андоз, ки ба коэффитсенти 1,1 зиёд карда шудааст, пардохт намекунад.

Новобаста аз чунин ҳолат Ҷамъият вазифадор аст, ки аз январи соли 2017 сар карда ҳамчун пешпардохти ҷорӣ андози Ҷоида на камтар аз 1 Ҷоизи даромади умумӣ, ки ҳамчун маблағи андози Ҷоида барои соли тақвимӣ ҳисоб мешавад, пардохт намояд.

Соли 2017

моҳ	Даромади умумӣ	пардохти ҷорӣ андоз	1% -и даромади умумӣ	Пардохти воқеӣ ба буҷет
Январ	80 000	0	800	800
Феврал	70 000	0	700	700
Март	120 000	0	1200	1200
Апрел	95 000	0	950	950
Май	130 000	0	1300	1300
Июн	0	0	0	0
июл	60 000	0	600	600
август	140 000	0	1400	1400
сентябр	70 000	0	700	700
октябр	50 000	0	500	500
ноябр	200 000	0	2000	2000
декабр	180 000	0	1800	1800
	1 195 000		11 950	11 50

1) Фарз мекунем, ки тарҳҳои Ҷамъият дар соли 2014 маблағи 950 000 сомониро ташиқил медиҳад.

$1\ 195\ 000 - 950\ 000 = 245\ 000$ сомонӣ – Ҷоидаи андозбандишаванда;

$245\ 000 * 25\% = 61\ 250$ – андози ҳисобишудаи Ҷоида дар соли 2014;

$61\ 250 - 11\ 950$ (пардохти ҷорӣ андоз) = 49300 сомонӣ маблағи андози Ҷоида, ки бояд ба буҷет пардохт карда шавад.

2) Фарз мекунем, ки тарҳҳои Ҷамъият дар соли 2014 маблағи 1 200 000 сомониро ташиқил медиҳад.

$1\ 195\ 000 - 1\ 220\ 000 = -5\ 000$ сомонӣ – Ҷамъият зарар гирифт.

Дар асоси талаботи банди 18 Дастурамал, маблағи андози Ҷоида барои соли 2014 як Ҷоизи даромади умумии Ҷамъият, яъне 11 950 сомониро ташиқил медиҳад.

Тартиби ҳисоб намудани пардохтҳои ҷорӣ андози Ҷоида дар соли 2018-ро дида мебароем. Фарз мекунем, ки андози Ҷоидаи Ҷамъият дар соли 2017 маблағи 61 250 сомониро ташиқил медиҳад.

$61\ 250 / 12 * 1,1 = 5615$ сомонӣ

Соли 2016

моҳ	Даромади умумӣ	Пардохти ҷорӣ андоз 61 250/12* 1,1 = 5615	1% даромади умумӣ	Муқоисаи ду бузургӣ, калонтари онҳо ҳамчун пардохти ҷорӣ пардохта мешавад	Пардохти воқеӣ ба буҷет
январ	56 000	0	560	0<560	560
феврал	99 000	0	990	0<990	990
Март	320 000	0	3200	0<3200	3200
апрел	600 000	5615	6 000	5615<6000	6000
Май	700 000	5615	7 000	5615<7000	7000
Июн	145 000	5615	1450	5615>1450	5615
Июл	60 000	5615	600	5615>600	5615
август	140 000	5615	1400	5615>1400	5615
сентябр	200 000	5615	2000	5615>2000	5615
октябр	50 000	5615	500	5615>500	5615
ноябр	30 000	5615	300	5615>300	5615
декабр	0	5615	0	5615>0	5615
	2 400 000		24 000		57 055

1) Фарз мекунем, ки тарҳҳои Ҷамъият дар соли 2016 маблағи 2 000 000 сомониро ташкил медиҳад.

$2\,400\,000 - 2\,000\,000 = 400\,000$ – фоидаи андозбандишавандаи Ҷамъият
 $400\,000 * 25\% = 100\,000$ – маблағи ҳисобшудаи андози фоида дар соли 2016.
 $100\,000 - 57\,055$ (пардохти ҷорӣ андоз) = 42 945 сомонӣ маблағи андози фоида, ки бояд ба буҷет пардохт карда шавад.

2) Фарз мекунем, ки тарҳҳои Ҷамъият дар соли 2016 маблағи 2 500 000 сомониро ташкил медиҳад.

$2\,400\,000 - 2\,500\,000 = -100\,000$ сомонӣ – Ҷамъият зарар гирифт.

Дар асоси талаботи банди 18 Дастурамал, маблағи андози фоида барои соли 2016 як фоизи даромади умумии Ҷамъият, яъне 24 000 сомониро ташкил медиҳад.

32. ИМТИЁЗҲОИ АНДОЗ АЗ ФОИДА

113. Аз пардохти андози фоида инҳо озоданд:

а) муассисаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, эҳсонкорӣ, ташкилотҳои байниҳукуматӣ ва байнидавлатии (байналмилалӣ) ғайритиҷоратӣ, ба истиснои фоидае, ки онҳо аз фаъолияти соҳибкорӣ мегиранд. Чунин муассисаҳо ва ташкилотҳо ба ҳисобгирии ҷудоғонаи фаъолияти асосӣ (фаъолияте, ки аз андоз аз фоида озод аст) ва фаъолияти соҳибкорино пеш мебаранд;

б) маблағгузарониҳои ройгон, молу мулкҳои ройгон, грантҳо, аъзоҳаққиҳо ва хайрияҳо, ки ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ мегиранд ва

барои фаъолияти ғайритичоратӣ истифода мебаранд, манбаи андозбандии андоз аз ғоида ҳисоб карда намешаванд;

в) дар сурати дар як вақт дар соли ҳисоботии андоз дар корхонаҳо (ба истиснои корхонаҳои, ки ба фаъолияти савдо, миёнаравӣ, таъминотӣ – фурӯш ва захиракунии машғуланд), мавҷуд будани ҳолатҳои зерин, онҳо аз андозбандии андоз аз ғоида озод карда мешаванд:

- на камтар аз 50% шумораи кормандонро маъҷубон ташкил диҳанд;

- на камтар аз 50% маблағҳои музди меҳнат ва дигар таъминоти моддӣ, аз ҷумла натуралӣ, барои эҳтиёҷоти маъҷубон сарф карда шаванд;

г) Ҳазинаи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ;

д) суди сахмияҳои (дивидендҳои), ки корхонаҳои резидентӣ аз корхонаҳои резидентӣ мегиранд;

е) корхонаҳои нави молистеҳсолкунанда аз санаи бақайдгирии ибтидоии давлатӣ ҳангоми аз ҷониби муассисони онҳо дар муҳлати 12 моҳи тақвими аз санаи бақайдгирии давлатӣ ба фонди оинномавии ҷунин корхонаҳо ворид намудани ҳаҷмҳои дар поён пешбинигардидаи сармоягузориҳо:

- агар ҳаҷми сармоягузориҳо аз 200 ҳазор доллари ИМА то 500 ҳазор доллари ИМА бошад, 2 сол;

- агар ҳаҷми сармоягузориҳо аз 500 ҳазор доллари ИМА то 2 миллион доллари ИМА бошад, 3 сол;

- агар ҳаҷми сармоягузориҳо аз 2 миллион то 5 миллион доллари ИМА бошад, 4 сол;

- агар ҳаҷми сармоягузориҳо бештар аз 5 миллион доллари ИМА бошад, 5 сол аз пардохти андоз аз ғоида озод карда мешаванд.

ё) даромадҳо аз фаъолияти сайёҳӣ ба муҳлати 5 сол аз санаи бақайдгирии давлатӣ.

Мисол: ҚДММ «Шарбат» моҳи августи соли 2016 ба гирифта шуд. Фаъолияти асосии Қамъият истеҳсоли шарбатҳои табиӣ аст. Ҳангоми бақайдгирӣ армоҷи оинномавии Қамъият ба маблағи 1 миллион сомонӣ эълон карда шуд, ки бо қурби асъори миллӣ (\$1=4,83 сомонӣ) ба 207 040 доллари амрикоӣ баробар аст.

Бо шартӣ он ки муассисони Қамъият дар давоми 12 моҳи тақвими аз лаҳзаи бақайдгирӣ маблағи эълонишудаи сармоҷи оинномавиро пардохт менамоянд ва ҳангоми пардохт намудан маблағи сармоҷи оинномавӣ аз 200 000 доллари амрикоӣ зиёд аст. Қамъият дар соли бақайдгирӣ давлатӣ, яъне аз лаҳзаи бақайдгирӣ то 31 декабри соли 2015 ва иловатан солҳои 2016 ва 2017 аз пардохти андози ғоида озод карда мешаванд.

Агар сармоҷи оинномавӣ дар давоми 12 моҳи тақвими аз рӯзи бақайдгирии давлатӣ аз ҷониби муассисон пардохт карда нашавад, пас имтиёзи қаблан истифодашуда безътибор карда мешаванд ва андозсупоранда вазифадор аст, ки андозҳои муқарраршударо бо назардошти ҷаримаҳои ба буҷети давлатӣ пардохт намояд.

Минбаъд афзун намудани сармоҷи оинномавӣ барои тамдид кардани муҳлати имтиёзи андозӣ тибқи банди 113 Дастурамал асос шуда наметавонад.

114. Дар асоси зербандҳои е) ва ё) банди 113 Дастурамал озодкунӣ аз андози фоида (таътили андоз) дар ҳолати аз нав ба қайд гирифтани корхона ё азнавташкилдихии он, тағйирёбии моликони корхона, тағйирот дар шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва дигар чунин тағйирот татбиқ карда намешаванд. Имтиёзи мазкур нисбат ба шахсоне, ки низомҳои имтиёзноки андозбандиро истифода мебаранд (ё қаблан истифода мебуданд), татбиқ намегардад.

115. Давраи имтиёзҳо, ки дар зербандҳои е) ва ё) банди 113 Дастурамал пешбинӣ шудааст, метавонад дар асоси аризаи андозсупоранда ҳангоми гузариш ба низоми махсуси андозбандӣ ва баръакс давом ёбад.

33. ТАРТИБИ АНДОЗБАНДИИ ҒАЙРИРЕЗИДЕНТ ҲАНГОМИ ГИРИФТАНИ ФОИДА АЗ МАНБАИ ВОКЕЪ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, КИ БА МУАССИСАИ ДОИМИИ ҒАЙРИРЕЗИДЕНТ МАРБУТ НАМЕБОШАД

116. Даромади ғайррезидент аз манбаи воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба муассисаи доимии ҳамин ғайррезидент дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон марбут намебошад, дар манбаи пардохт ҳамчун даромади умумӣ, бе тарҳи хароҷот (ба истиснои талаботи моддаи 177 Кодекси андоз тарҳи дар ҳолати андозбандӣ, ки андоз аз арзиши иловашударо дар бар мегирад ва бояд ба ғайррезидент дода шавад, андози аз арзиши иловашуда аз ҳамин маблағи умумӣ дошташуда), бо меъёри муқаррарнамудаи банди 121 Дастурамал бояд андозбандӣ гардад.

Бо тартиби мазкур, андозбандии даромадҳои ғайррезидент аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба муассисаи доимии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон марбут буда, пардохти он сари вақт анҷом наёфта бошад ва вобаста ба он ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи пардохти андоз агар пешниҳод карда нашуда бошад, дар манбаи пардохт амалӣ карда мешавад.

Манбаи пардохти даромади ғайррезидент – ин ташкилот ё шахси воқеие, ки аз \bar{y} (\bar{e} аз ҳисоби \bar{y}) андозсупоранда даромад мегирад.

Даромади ғайррезидент аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон – ин даромадҳое мебошад, ки дар қисми 24 моддаи 17 Кодекси андоз оварда шудааст.

117. Таҳти мафҳуми пардохти даромад супоридани пул дар шакли нақд ва (\bar{e}) ғайринақдӣ, қоғазҳои қиматнок, молҳо, дигар молу мулк, иҷрои корҳо, хизматрасониҳо фаҳмида мешаванд.

118. Пардохтҳо ба манфиати ғайррезидентҳо дар асоси банди 116 Дастурамал вобаста бо тахвили молҳо ҳангоми амалиёти тичорати хориҷӣ (вобаста бо воридоти молҳо) ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар манбаи пардохт бояд андозбандӣ нагардад.

Мисол: Корхонаи резидентӣ «Дорои» аз давлати хориҷӣ бо назардошти дастрас намудани он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 150000 сомонӣ мол мехарад. Ин маблағ 100000 сомонӣ арзиши мол ва 30000 сомонӣ дигар хароҷотҳои фурӯшандаро (сугурта, бор кардан, ҳамлу нақл ва ғайра) дар бар мегирад. Ҳангоми ба ғайррезидент пардохтани 130000 сомонӣ ин маблағ дар манбаи пардохт андозбандӣ карда намешавад.

Тибқи банди 118 Дастурамали мазкур, ҳангоми ба ғайррезидент пардохт намудани 30 000 сомонӣ барои сугурта, бор кардан ва ҳамлу нақл нигоҳдории андоз аз манбаи пардохт анҷом дода намешавад, чунки хароҷоти мазкур ба арзиши мол зам карда шуда, боқи гумрукӣ ва андоз аз арзиши аслии гирифта мешавад.

119. Андозбандии даромадҳои ғайррезидент дар манбаи пардохт, сарфи назар аз ихтиёрдории ин ғайррезидент нисбати даромадҳои худ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба даст оварда шудаанд, ба манфиати шахси сеюм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) воҳидҳои махсуси худ дар дигар давлатҳо, анҷом дода мешавад.

120. Андоз аз даромади ғайррезидент аз манбаи воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз шакл ва маҳали пардохти даромад ситонида мешавад.

121. Бо назардошти муқаррароти банди мазкур ва дигар муқаррароти ҳамин Дастурамал даромадҳои ғайррезидент аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо муассисаи доимии ин ғайррезидент дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд намебошад, бояд дар манбаи пардохт ҳамчун даромади умумӣ, бе тарҳи хароҷот (ба истиснои андоз аз арзиши иловашудаи тибқи талаботи моддаи 177 Кодекси андоз андозбандишуда), тибқи меъёрҳои зайл андозбандӣ мешаванд:

а) суди сахмияҳо - бо меъёри 12 фоиз;

б) фоизҳо - бо меъёри 12 фоиз;

в) сахмҳои суғуртавие, ки корхонаи резидентӣ ё соҳибкори инфиродӣ - резидент мутобики шартномаҳои суғурта ва азнавсуғуртакунии хавфу хатарҳо мепардозанд - тибқи меъёри 6 фоиз;

г) маблағҳои, ки корхонаи резидентӣ ё соҳибкори инфиродӣ – резидент барои хизматрасонии телекоммуникатсионӣ ё нақлиётӣ ҳангоми алоқа ё ҳамлу нақли байналмилалӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар давлатҳо мепардозанд, ба истиснои маблағҳои оид ба фрахти бахрӣ - тибқи меъёри 5 фоиз, маблағҳои оид ба фрахти бахрӣ - тибқи меъёри 6 фоиз;

д) даромади дар шакли музди меҳнат аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз шакл ва ҷои пардохти даромад пардохтшуда тибқи меъёри 25%;

е) дигар даромадҳои дар зербандҳои а), б), в), г) ва д)-и банди мазкур дарҷнашуда бо меъёри 15%.

Мисол: Дар доираи шартномаи басташудаи граждани-ҳуқуқӣ, алалҳусус шартномаи хизматрасонии таълимӣ (гузаронидани

семинарҳо) шахси ҳуқуқӣ - гайррезиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҚДММ «Олим», ки резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, хизматрасонӣ менамояд. Барои хизматрасонӣ ҚДММ «Олим» ӯҳдадор мешавад, ки ба шахси ҳуқуқӣ гайррезидентӣ ба маблағи 10 000 сомонӣ ҳаққи хизмат пардохт намояд.

Қадами аввал, зарур аст, ки тибқи талаботи моддаи 177 Кодекси андоз бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандӣ шудан ё нашудани амалиёти мазкур аниқ карда шавад.

Мутобиқи талаботи банди 3 қисми 1 моддаи 176 Кодекси андоз хизматрасонии омӯзишӣ дар ҳудуди ҳамаи давлате расонидашуда ҳисоб мешавад, ки дар асл хизматрасонӣ шуда бошад. Чӣ тавре ки хизматрасонӣ (гузаронидани семинарҳо) аз ҷониби гайррезидент дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода шудааст, бо мақсади андоз аз арзиши иловашуда хизматрасонии мазкур дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом додашуда ба ҳисоб меравад. Дар ин асос, мутобиқи талаботи моддаи 177 Кодекси андоз маблағи андоз аз арзиши иловашуда ҳисоб карда мешавад.

$10\,000 * 18/118 = 1525$ сомонӣ маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд нигоҳ дошта шавад.

Қадами дуюм, маълум кардан даркор аст, ки даромади ширкати хориҷӣ аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аст ё не. Барои ин зарур аст, ки талаботи қисми 24 моддаи 17 Кодекси андозро, ки намуди даромадҳои ба даромади гайррезидент аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон воридишавандаро муайян менамояд, мувоҷиат карда шавад. Намуди даромади мазкур мутобиқи талаботи банди «Р» қисми 24 моддаи 17 Кодекси андоз ҳамчун даромади гайррезидент аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гурӯҳбандӣ карда шудааст. Меъёри андоз мутобиқи банди 121 Дастурамал 15 фоиз муқаррар шудааст.

Ҳисоби андози нигоҳдошташаванда аз даромади гайррезидент:

$(10\,000 - 1\,525) * 15\% = 1271$ сомонӣ, маблағи нигоҳдошташавандаи андоз аз даромади гайррезидент.

Ҳисоби ниҳой, $10\,000 - 1525 - 1271 = 7204$ сомонӣ, маблағи ҳолиси баъди нигоҳдори андозҳо, ки ба гайррезидент барои хизматрасонӣ гузаронида мешавад.

Мисол: Сармояи оинномавии ҚДММ «Дорои» аз чунин ҳиссаҳо иборат аст:

-ҚДММ «Хушнуд» шахси ҳуқуқӣ резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон – 70%;

-ширкати «Star» шахси ҳуқуқӣ гайррезидентӣ – 30%.

Дар ҷамъбасти соли 2014 ҚДММ «Дорои» фоида ба даст овард. Маҷлиси муассисон аз санаи 20 марти соли 2015 қарор намуд, ки як қисми фоидаи соли 2012 дар ҳаҷми 100 000 сомонӣ байни муассисон тақсим карда шавад. Даромад (дивиденд) 15 апрели соли 2015 пардохт карда шуд.

Аз маблаги даромади ба гайррезидент- шахси ҳуқуқи хориҷӣ LLC «Star» андоз аз дивиденд гирифта мешавад:

$100\,000 \text{ сомонӣ} \times 70\% = 70\,000 \text{ сомонӣ}$ – маблаги дивиденди ба гайррезидент ҳисобишуда.

$70\,000 \text{ сомонӣ} \times 12\% = 8\,400 \text{ сомонӣ}$ – маблаги андоз аз дивиденд;

$70\,000 \text{ сомонӣ} - 8\,400 \text{ сомонӣ} = 61\,600 \text{ сомонӣ}$ маблаги ҳолиси ба гайррезидент ҳамчун дивиденд пардохтшаванда.

Бо талаби гайррезидент мақомоти андоз бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ оид ба маблаги даромади аз манбаҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва маблаги андозҳои нигоҳдошташуда маълумотнома медиҳад.

Аз маблаги дивиденди ҚДММ «Хушнуд» андоз нигоҳ дошта намешавад:

$100\,000 \text{ сомонӣ} \times 30\% = 30\,000 \text{ сомонӣ}$ – маблаги дивиденди ба гайррезидент ҳисобишуда.

$30\,000 \text{ сомонӣ} \times 0\% = 0 \text{ сомонӣ}$ – маблаги андоз аз дивиденд;

$30\,000 \text{ сомонӣ} - 0 \text{ сомонӣ} = 30\,000 \text{ сомонӣ}$ маблаги ҳолиси ба ҚДММ «Хушнуд» ҳамчун дивиденд пардохтшаванда.

Қайд карда мешавад, ки маблаги 30 000 сомонии дивиденди гирифтаи ҚДММ «Хушнуд» дар асоси зербанди д) банди 113 Дастурамал ба даромади умумии Ҷамъият дохил намешавад ва вобаста ба он минбаъд бо андози фоида андозбандӣ карда намешавад.

Мисол: ҚСП «Баҳор» бо шартномаи қарзӣ аз шахси ҳуқуқи гайррезидентӣ маблаги 100 000 сомонӣ бо меъёри қарзии солони 15% қарз гирифт. Бо гузаштани мӯҳлат ҚСП «Баҳор» вазифадор аст, ки маблаги 100 000 сомонии қарз ва 15 000 фоизҳои ҳисобишударо ба шахси ҳуқуқи гайррезидентӣ пардохт намояд.

ҚСП «Баҳор» ҳамчун агенти андоз вазифадор аст, ки аз маблаги умумии фоизҳои пардохтшаванда ҳангоми пардохти даромад бо меъёри 12% андоз нигоҳ дошта, маблаги боқимондаро ба гайррезидент пардохт намояд.

Маблаги қарз 100 000 сомонӣ

Фоизҳо 15 000 сомонӣ

Андоз аз даромади гайррезидент $15\,000 \times 12\% = 1\,800 \text{ сомонӣ}$

Ба гайррезидент пардохта мешавад $15\,000 - 1\,800 = 13\,200 \text{ сомонӣ}$

Ҳангоми пардохти маблаги асосии қарзи гирифташуда андоз аз даромади гайррезидент нигоҳ дошта намешавад.

122. Барои мақсадҳои ҳамин боби Дастурамал пардохтхое, ки муассисаи доимии гайррезидент дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ё аз номи чунин муассиса амалӣ менамояд, ҳамчун пардохтҳои амалинамудаи корхонаи резидентӣ ҳисобида мешавад.

123. Ташкилотхое, ки новобаста ба маҳалли пардохт ба гайррезидентҳои дар татбиқи созишномаҳои қарзӣ (грантӣ) бе таъсиси

муассисаи доимӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иштироккунанда даромад пардохт менамоянд, ӯҳдадоранд ба сифати агентҳои андоз аз манбаи пардохт андозро нигоҳ доранд ва ба буҷет пардохт намоянд. Дар ҳолати риоя накардани талаботи мазкур, андоз аз ҳисоби ташкилотҳои зикршуда ситонида мешавад.

124. Шахсоне, ки мутобиқи боби мазкур даромад пардохт менамоянд, барои нигоҳдорӣ ва ба буҷет пардохт намудани андозҳо масъуланд.

125. Шахсоне, ки аз манбаи пардохт андоз нигоҳ медоранд, вазифадоранд, ки дар давоми 5 рӯзи кории баъди моҳе, ки дар он пардохтҳо сурат гирифтааст, маблағҳои нигоҳдоштаро ба буҷети давлатӣ пардохт намоянд.

126. Агар маблағи андоз саривақт ба буҷет пардохт карда нашавад, шахсони пардохткунандаи даромад вазифадоранд, ки аз ҳисоби худ маблағҳои нигоҳдоштанаи худ ва пардохтнашударо бо назардошти ҷаримаю ғоизҳои пардохт намоянд.

Масъулияти андозсупоранда, ҳамчун агенти андоз замоне анҷомдодашуда ҳисобида мешавад, ки маблағҳои андоз пурра нигоҳ дошта шуда, пардохт карда шавад.

34. ТАРТИБИ МАҲСУСИ ҲИСОБИ ДАРОМАДИ РЕЗИДЕНТОНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР ШАКЛИ ДИВИДЕНДУ ҒОИЗҲО

127. Суди саҳмияҳое, ки корхонаҳои резидентӣ мепардозанд, ба истиснои суди саҳмияҳои (пардохтҳои ғайриандозии) корхонаҳое, ки тибқи санади меъёрии ҳуқуқии дигар аз ғоидаи соф ба буҷети давлатӣ пардохт шуда, андозбандӣ мегардад, бояд аз манбаи пардохт тибқи меъёри 12 ғоиза андозбандӣ шаванд.

128. Суди саҳмияи мутобиқи банди 127 Дастурамал андозбандишуда, ба даромади шахси онро гирифта ворид карда нашуда, минбаъд андозбандӣ карда намешавад.

129. Ғоизҳое, ки резидент ё муассисаи доимии ғайрирезидент мегардад, ё аз номи чунин муассиса дода мешаванд, дар манбаи пардохт тибқи меъёри 12 ғоиз аз маблағи додашаванда андозбандӣ мегардад, агар даромад аз манбаи воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифта шавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар банди 130 Дастурамал дарҷ шудаанд.

130. Ғоизҳо, аз ҷумла тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ (лизинг), ки ба бонкҳои резидентӣ, ба дигар муассисаҳои (ташкилотҳои) резидентии молиявӣю кредитӣ, аз ҷумла ба ташкилотҳои резидентии маблағгузориҳои хурд, ширкатҳои резидентии иҷораи молиявӣ (лизингӣ) пардохта мешаванд, дар манбаи пардохт андозбандӣ намешаванд.

131. Шахси ҳуқуқӣ – резидент, ки ғоидаи он бояд андозбандӣ гардад, хангоми гирифтани ғоизҳои мутобиқи банди 129 Дастурамал андозбандишуда, ба даромади умумии худ тамоми маблағи даромади

фоизиро бе тарҳи андози ситонидашуда дохил менамояд ва ҳуқуқ дорад ин андози дар манбаи пардохт нигоҳдошташударо ҳангоми мавҷудияти ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи нигоҳдошти андоз дар манбаи пардохт ба ҳисоб гирад.

Мисол: Даромади умумии ҚДММ «Алмос» аз таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо дар соли 2015 маблағи 1 000 000 сомониро ташкил дод, гайр аз он Қамъият дар шакли фоизҳо ба маблағи 100 000 сомонӣ даромад гирифт. Дар асоси талаботи банди 129 Дастурамали мазкур фоиздиҳанда аз манбаи пардохт аз фоизҳо ба маблағи 12 000 ($100\,000 \cdot 12\%$) сомонӣ андоз нигоҳ дошта, маблағи боқимондаи 88 000 сомониро ба Қамъият пардохт намуд.

Фарз мекунем, ки маблағи тарҳҳои иҷозатдоштаи Қамъият 800 000 сомонӣ аст.

Ҳисоби андоз аз фоида

Даромади умумии Қамъият $1\,000\,000 + 100\,000 = 1\,100\,000$ сомонӣ

Тарҳҳо $800\,000$ сомонӣ

Фоидаи андозбандишаванда $1\,100\,000 - 800\,000 = 300\,000$ сомонӣ

Андози фоида $300\,000 \cdot 25\% = 75\,000$ сомонӣ

Андози фоида бо назардошти баҳисобгирии андози

нигоҳдошташуда аз фоизҳо: $75\,000 - 12\,000 = 63\,000$ сомонӣ.

35. АНДОЗБАНДИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

132. Маблағи андоз аз даромад ё андоз аз фоида, ки берун аз ҳудуди Қумҳурии Тоҷикистон пардохт шудаанд, ҳангоми дар Қумҳурии Тоҷикистон пардохтани чунин андозҳо, дар сурати тасдиқ шудани пардохти андоз берун аз ҳудуди Қумҳурии Тоҷикистон тибқи тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ, ба ҳисоб гирифта мешавад.

133. Ҳаҷми баҳисобгирӣ, ки дар банди 132 Дастурамал пешбинӣ шудааст, набояд аз маблағи андозе, ки дар Қумҳурии Тоҷикистон нисбат ба чунин даромад ё фоида тибқи меъёрҳои дар Қумҳурии Тоҷикистон амалкунанда ҳисоб карда шудааст, зиёд бошад.

134. Агар резидент мустақиман ё ғайримустақим дорои зиёда аз 10 фоизи фонди оинномавӣ ё зиёда аз 10 фоизи саҳмияҳо бо ҳуқуқи овози корхонаи хориҷӣ бошад, ки дар навбати худ дар мамлакати дорои андозбандии имтиёзнок даромад мегирад, як қисми чунин даромад, ки ба резидент тааллуқ дорад, ба даромади (фоидаи) андозбандишавандаи вай (резидент) дохил карда мешавад.

135. Давлати хориҷӣ давлати дорои андозбандии имтиёзнок ҳисобида мешавад, агар:

а) меъёри андоз дар он нисбат ба меъёри мувофиқи Кодекси мазкур муқарраршуда, 30 фоиз кам бошад;

б) дар он қонунҳо дар бораи маҳфӣ нигоҳ доштани маълумоти молиявӣ ё маълумот дар бораи ширкатҳо амал мекунанд, ки имконият

медиханд сирри соҳиби воқеии молу мулк ё гирандаи даромад (фоида) махфӣ нигоҳ дошта шавад.

36. ДАВРАИ АНДОЗ, ПЕШНИҲОДИ ЭЪЛОМИЯ

136. Давраи андози фоида соли тақвимӣ аст. Ҳамзамон пешниҳоди ҳисобҳои пардохтҳои ҷорӣ андоз аз фоида ва пардохти онҳо дар мӯҳлатҳои муқаррарнамудаи бандҳои 108-109 Дастурамал амалӣ мешавад.

137. Андозсупорандагони зерин эълومияи андози фоида (Замимаи №1 ба Дастурамали мазкур) то 1-уми апрели баъди соли ҳисоботӣ ба мақомоти андоз месупоранд:

а) резидентҳо – супорандагони андоз аз фоида;

б) дигар шахсони ҳуқуқӣ – ғайрирезидентҳое, ки аз манбаъҳои воқеъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон даромаде мегиранд, ки бояд андозбандӣ карда шавад, аммо дар манбаи пардохт андозбандӣ намешавад;

в) Бонки миллии Тоҷикистон эълумия оид ба фоидаи воқеии ба бучети давлатӣ пардохтшавандаро то 1 августи соли, ки баъди соли ҳисоботӣ фаро мерасад, пешниҳод менамояд (замимаи №3 Дастурамали мазкур).

138. Ҳангоми барҳам додани шахси ҳуқуқӣ комиссияи барҳамдиҳӣ ё андозсупоранда феврал дар ин бора ба мақоми андоз огоҳномаи хаттӣ мефиристанд. Комиссияи барҳамдиҳӣ вазифадор аст, ки эълумияи андозро ба мақомоти дахлдори андоз пешниҳод намояд.

139. Ҳисобҳо оид ба пардохти маблағҳои ҷорӣ (пешпардохт) аз рӯи андоз аз фоида тибқи шакли муқаррарнамудаи Замимаи №2 Дастурамали мазкур бо дарназардошти талаботи бандҳои 108-110 Дастурамал ҳар моҳ (ҳар семоҳа) то санаи 15 моҳе пешниҳод карда мешаванд, ки баъди моҳи (семоҳаи) ҳисоботӣ фаро мерасад.

37. ПАРДОХТИ АНДОЗҲО, МУҚАРРАРОТИ МАЪМУРӢ

140. Тақсим кардани маблағи пардохтҳои ҷорӣ андоз аз фоида, инчунин маблағҳои андозе, ки бояд ба қисми даромади бучетҳо аз рӯи чамъбасти соли тақвимӣ гузаронида шаванд, аз ҷониби корхона байни бучетҳои маҳалли ҷойгиршавии воҳиди асосии корхона, инчунин дар маҳалли ҷойгиршавии ҳар як воҳиди алоҳидаи он бо дарназардошти ҳиссаи хароҷот барои пардохти музди меҳнате, ки ба воҳиди асосии корхона ва ба ҳар як воҳиди алоҳидаи корхона дар хароҷоти умумии музди меҳнат дар корхона (воҳиди асосии корхона дар якҷоягӣ бо ҳамаи воҳидҳои алоҳидаи корхона) тааллуқ дорад, мутобиқи маълумоти баҳисобгирии муҳосибии корхона сурат мегирад.

Ҳиссаҳои хароҷоти барои пардохти музди меҳнат дар ҳамин қисм пешбинигардида бо дарназардошти нишондиҳандаҳои воқеии хароҷот барои музди меҳнати воҳиди асосии корхона ва воҳидҳои алоҳидаи он

мутобиқи маълумоти баҳисобгирии муҳосибии корхона дар охири давраи ҳисоботӣ муайян карда мешавад.

141. Ҳисоб кардани маблағи пардохтҳои ҷорӣ андоз аз Ҷоида, инчунин маблағҳои андозе, ки бояд ба қисми даромади буҷетҳо аз рӯи ҷамъбасти соли тақвими дар маҳалли ҷойгиршавии воҳиди асосии корхона ва ҳар кадом воҳиди алоҳидаи он пардохта шавад, аз ҷониби корхона мустақилона анҷом дода мешавад.

Маълумотро дар бораи маблағҳои пардохтҳои ҷорӣ андоз аз Ҷоида, инчунин дар бораи маблағҳои аз рӯи ҷамъбасти соли тақвими ҳисоб кардашударо корхона ба воҳидҳои алоҳидаи худ, инчунин ба мақомоти андози маҳалли ҷойгиршавии худ ва маҳалли ҷойгиршавии воҳидҳои алоҳида на дертар аз мӯҳлати пешниҳодгардида барои амалӣ намудани пардохтҳои ҷорӣ мутобиқи бандҳои 108-110 Дастурамал ва барои пешниҳод кардани эълумия аз рӯи андоз аз Ҷоида мутобиқи банди 137 Дастурамал хабар медиҳад.

142. Корхона маблағи пешпардохтҳо ва маблағи андозро, ки аз рӯи ҷамъбасти соли тақвими ҳисоб карда шудааст, ба буҷети маҳалли ҷойгиршавии воҳиди асосии корхона ва воҳидҳои алоҳидаи он тавассути воҳиди асосии корхона ё тариқи ҳар воҳиди алоҳида на дертар аз мӯҳлати муқаррарнамудаи қисми мазкур ва бандҳои 108-110 Дастурамал месупорад.

143. Супорандагони андоз аз Ҷоида ҳисоби ниҳой анҷом медиҳанд ва андозро дар маҳалли баҳисобгирии бақайдгириашон на дертар аз 10 апрели соли баъди соли тақвими ҳисоботӣ фарорасанда пардохт менамоянд.

144. Бонки миллии Тоҷикистон андоз аз Ҷоидаро на дертар аз 1 августи соли, ки баъди соли ҳисоботӣ фаро мерасад, месупорад.

38. НАЗОРАТИ ПАРДОХТИ АНДОЗ, ҶАВОБГАРӢ

145. Назорати пардохти андози Ҷоида аз ҷониби мақомоти андоз амалӣ карда мешавад.

146. Андозсупорандагон, намояндагони онҳо ва шахсони мансабдор, инчунин кормандони мақомоти андоз барои нокифоя иҷро намудани талаботи қонунгузории андози Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи Кодекси андоз ва дигар қонунгузории амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд.